

Istraživanje stavova studenata diplomskog studija Kineziološkog fakulteta u Osijeku o problemu diskriminacije u sportu

Dumančić, Krešimir

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Kinesiology Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Kineziološki fakultet Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:265:147374>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Kinesiology Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Kineziološki fakultet Osijek

Diplomski sveučilišni studij Kineziološka edukacija

Krešimir Dumančić

**ISTRAŽIVANJE STAVOVA STUDENATA DIPLOMSKOG
STUDIJA KINEZIOLOŠKOG FAKULTETA U OSIJEKU O
PROBLEMU DISKRIMINACIJE U SPORTU**

Diplomski rad

Osijek, 2022.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Kineziološki fakultet Osijek

Diplomski sveučilišni studij Kineziološka edukacija

Krešimir Dumančić

**ISTRAŽIVANJE STAVOVA STUDENATA DIPLOMSKOG
STUDIJA KINEZIOLOŠKOG FAKULTETA U OSIJEKU O
PROBLEMU DISKRIMINACIJE U SPORTU**

Diplomski rad

JMBAG: 0010178641

e-mail: kdumancic@kifos.hr

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ivica Kelam

Osijek, 2022.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Kinesiology Osijek

University graduate study of Kinesiology

Krešimir Dumančić

**RESEARCH ON THE ATTITUDES OF STUDENTS OF
GRADUATE STUDIES OF THE FACULTY OF
KINESIOLOGY IN OSIJEK ON THE PROBLEM OF
DISCRIMINATION IN SPORTS**

Master's thesis

Osijek, 2022.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Kineziološkog fakulteta Osijek, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju „Narodne novine“ broj 123/03., 198/03., 105/04., 174/04., 2/07.-Odluka USRH, 46/07., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14.-Odluka USRH, 60/15.-Odluka USRH i 131/17.).
3. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Krešimir Dumančić

JMBAG: 0010178641

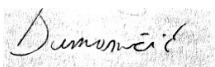
Službeni e-mail: kdumancic@kifos.hr

Naziv studija: Diplomski sveučilišni studij Kineziološka edukacija

Naslov rada: Istraživanje stavova studenata diplomskog studija Kineziološkog fakulteta u Osijeku o problemu diskriminacije u sportu

Mentor/mentorica završnog / diplomskog rada: izv. prof. dr. sc. Ivica Kelam

U Osijeku 4.rujna 2022. godine

Potpis _____ _____

Istraživanje stavova studenata diplomskog studija Kineziološkog fakulteta u Osijeku o problemu diskriminacije u sportu

SAŽETAK

„*Mens sana in corpore sano*“ ili u prijevodu „Zdrav duh u zdravom tijelu“ je antička poslovice koja se još uvijek koristi, a pokazuje kako od davnina čovjek prepoznaje važnost sporta. Sport se kroz vrijeme usadio u kulturu suvremenog društva, a kroz njega se promovira moral, pravednost, poštovanje te dosljednost. Iako se kroz sport promoviraju vrline čovjeka, unutar sportskih natjecanja događaju se situacije koje krše moralne norme sporta. Pojam diskriminacije društvu je poznat stoljećima, a sa razvojem društva pojavljuju se i novi oblici diskriminacije na koje je potrebno obratiti pozornost, poput diskriminacije transrodnih osoba, diskriminacije na temelju posjedovanja COVID potvrde i sl.

Ovaj rad bavi se istraživanjem mišljenja studenata diplomskih studija Kineziološkog fakulteta u Osijeku o problemu diskriminacije u sportu. Izrađen je upitnik čiji je cilj utvrditi točnost 5 postavljenih hipoteza. Hipoteze su navedene u nastavku rada, a odnose se na upoznatost studenata s pojmovima „diskriminacija“ i „transrodnost“, mišljenje o pravednosti natjecanja transrodnih žena u ženskom sportu, mišljenje o uvođenju COVID potvrda na sportska natjecanja te pomoći u razumijevanju problema diskriminacije u sportu koju su studenti dobili kroz kolegij „Bioetika sporta“. 54 studenata dalo je svoje odgovore na 32 pitanja, a dobiveni podaci su analizirani te objavljeni u nastavku rada.

Ključne riječi: sport, diskriminacija, virus COVID-19, istraživanje, bioetika sporta

Research on the attitudes of students of graduate studies of the Faculty of kinesiology in Osijek on the problem of discrimination in sports

ABSTRACT

"Mens sana in corpore sano", or in translation, "A healthy mind in a healthy body", is an ancient proverb that is still used, and it shows that since ancient times man has recognized the importance of sports. Over time, the sport has become embedded in modern society's culture, and morality, fairness, respect and consistency are promoted. Although the virtues of man are promoted through sports, situations that violate the moral norms of sports occur during competitions. The concept of discrimination has been known to society for centuries, and with the development of society, new forms of discrimination appear that require attention, such as discrimination against transgender persons, discrimination based on having a COVID certificate, etc.

This final thesis is based on the research of the opinions of graduate students of the Faculty of Kinesiology in Osijek about the problem of discrimination in sports. A questionnaire was created, the aim of which is to determine the accuracy of 5 hypotheses. The hypotheses are stated in the continuation of the paper, and they relate to students' familiarity with the concepts of "discrimination" and "transgenderism", opinion on the fairness of transgender women's competitions in women's sports, opinion on the introduction of COVID certificates to sports competitions, and help in understanding the problem of discrimination in sports that students received through the course "Bioethics of Sports". Fifty-four students gave their answers to 32 questions, and the obtained data were analyzed in this thesis.

Keywords: sport, discrimination, the COVID-19 virus, research, bioethics of sports

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Što je sport?	3
2.1. Filozofija sporta	3
2.2. Etika sporta	4
2.2.1. Razlika između etike sporta i sportske etike	4
2.2.2. Fair play	5
2.2.3. Diskriminacija u sportu	6
2.3. Bioetika sporta	7
2.3.1. Definiranje bioetike sporta	7
2.3.2. Područje interesa bioetike sporta	8
2.3.3. Rod i spol	9
2.4. COVID-19 u vrhunskom sportu	11
2.4.1. Utjecaj pandemije na sport	11
2.4.2. COVID-19 pandemija i hrvatski sport	12
2.4.3. Slučaj Novaka Đokovića na Australian Open-u	14
3. Cilj rada	15
3.1. Hipoteze	15
4. Metode rada	16
4.1. Uzorak ispitanika	16
4.2. Metode obrade podataka	16
5. Rezultati istraživanja	17
5.1. Osobni podaci	17
5.2. Diskriminacija u sportu	18
6. Rasprava	37
7. Zaključak	39

8. Literatura	40
9. Životopis.....	42
10. Prilozi	44

1. UVOD

Pojam diskriminacije u sportu poznat je ljudskom društvu stoljećima, ali u moderno doba pojavljuju se novi oblici diskriminacije koji zahtijevaju pozornost. Temkov (2009) govori kako je u sport usađen i u njemu se razvija fair play kao jedna od najistaknutijih sportskih vrednota i moralnih normi. Ovaj značajni dio etičkog kodeksa, ne samo sporta, nego i cjelokupnih ljudskih odnosa, samo je jedan od čvrstih i važnih elemenata ljudskog duha koji su se razvili kroz sport i njegovim utjecajem dalje proširili u druge sfere ljudskog postojanja (Temkov, 2009., 440).

U svome preglednom radu Bilić (2007) govori kako je jedno od temeljnih načela u svakom civiliziranom društvu načelo jednakosti, kojim se potvrđuje stav da su svi ljudi jednaki u pravima i vrijedni jednakog, dostojanstvenog tretiranja, neovisno o njihovim međusobnim razlikama na temelju urođenih ili stečenih osobnih svojstava. Isti autor dalje navodi kako tretiranje pojedinca kojim se zbog spomenutih razlika vrši njegovo isključenje i/ili ograničavanje te mu se tim načinom ugrožava ili onemogućava ostvarenje prava ili mu se daje prvenstvo pred drugim osobama isključujući i/ili ograničavajući time potonje u ostvarivanju njihovih prava predstavlja diskriminaciju, što je ujedno povreda dostojanstva te osobe.

Perman (2010) u svome stručnom članku navodi kako se pod pojmom morala, etike i fair playa u sportu, obično misli na provedbu trenažnog procesa i natjecanja kroz poštovanje pravila igre, suparnika, organizatora, voditelja i sudaca, kroz primjenu standarda korištenih sredstava, sprava i pribora koji se koriste u natjecanjima te izbjegavanje i sprječavanje upotrebe nedozvoljenih stimulativnih sredstava, odnosno dopinga.

Sport kao jedna od najznačajnijih i najpopularnijih ljudskih djelatnosti trebao bi biti primjer gdje su pojmovi poput morala, etike i fair playa u potpunosti primijenjeni te je stoga potrebno pisati o eventualnom kršenju i zaobilaženju spomenutih pojmova. Etičkom analizom otkrivamo da je sport jedna od lijepih manifestacija ljudskog duha i stvaralaštva. S obzirom na snagu svoga tijela i svoju psihičku osobenost, ljudi su stvorili takve profinjene sportske aktivnosti koje unaprjeđuju ljudsko postojanje, ispunjavaju slobodno vrijeme i daju radost svakodnevnom življenju (Temkov, 2009., 439).

Rad je podijeljen u dva dijela. Prvi dio daje teoretsku podlogu i uvod o tome što je sport, a što filozofija sporta. U radu se također opisuje razlika između etike sporta i sportske etike te se govori o svima poznatom pojmu „fair play“ ali i o diskriminaciji u sportu. U radu se može pročitati definicija bioetike sporta te njeno područje interesa kao i razlika između spola i roda.

Teoretski dio završava s poglavljem o pandemiji virusa COVID-19 te o utjecaju mjera vezanih za pandemiju na vrhunski sport kao u slučaju Novaka Đokovića. U drugom dijelu rada provedeno je znanstveno istraživanje na temu diskriminacije u sportu. Opisan je cilj istraživanja, prikazane su postavljene hipoteze, opisane su metode rada i sami rezultati istraživanja te se na kraju rada raspravlja o rezultatima istraživanja.

2. ŠTO JE SPORT?

Hadžikadunić i suradnici (2013) u svojoj knjizi „Teorija sporta sa osnovama tjelesnih aktivnosti specijalne namjene“ govore kako je sport svaka visoko strukturirana ciljana tjelesna aktivnost uređena pravilima, koja posjeduje visok nivo posvećenosti i obuhvaća prevladavanje sebe ili protivnika sadržavajući pojedine elemente igre.

Posljednja riječ „igra“ u gore navedenoj definiciji zanimljiva je jer strani autori s engleskog govornog područja usko povezuju sport i igru. Škerbić (2021) u svojoj knjizi „Filozofija sporta“ navodi kako Bernard Suits smatra da je odgovor na pitanje što je sport moguće dati jedino kroz razumijevanje tri usko povezana pojma: igra (*game*), igranje (*play*) i sport (*sport*), čiji su međusobni odnosi ono što presudno određuje pojam sporta. Igru možemo nazvati slobodnim djelovanjem za koje osjećamo da „nije tako zamišljeno“, i da je izvan običnog života te da i usprkos tomu može igrača potpuno zaokupiti, uz koje nije vezan nikakav materijalni probitak, a niti se njime stječe ikakva korist, koje protječe u vlastitom i određenom vremenu i prostoru, koja se odvija po određenim pravilima i oživotvoruje društvene veze, a ono samo rado se obavlja tajnom ili se preoblačenjem izdvaja iz običnog svijeta kao nešto zasebno (Huizinga, 1970., 19.)

2.1. Filozofija sporta

Potruga za korijenima sporta odvodi u antički grčki mediteranski prostor, gdje se korijeni govora o sportu, važnim za filozofiju sporta, nalaze u djelima književnika Homera i Pindara te filozofa Platona i Aristotela (Škerbić, 2021.). Isti autor ipak navodi da se antici ne smije pridavati pojam i praksa sporta koji su specifičan produkt nastao u 19. stoljeću u Francuskoj i Engleskoj. Ako se već rabi riječ sport kada se govori i razmatra kompetitivne igre u čast bogovima, što su zapravo bile i Olimpijske igre, onda je možda najmanje pogrješno rješenje rabljenje naziva *antički sport* (Škerbić, 2021.).

Iako postoje neslaganja, točku početka filozofije sporta kao nove discipline treba uzeti godinu 1972. jer je 28.12.1972. u Bostonu osnovano svjetsko društvo za filozofiju sporta (tada PSSS, kasnije IAPS) (Škerbić, 2021.). Jasno je kako je filozofija sporta kao nova filozofska disciplina vrlo mlada u odnosu na ostale ali suvremeni sport kao autentična ljudska djelatnost također ima kratku povijest u ljudskom društvu što ne znači da nema veliki kulturni, politički, medijski i filozofski utjecaj na suvremeno društvo.

2.2. Etika sporta

Sport je oduvijek bio dio društvene djelatnosti kroz koju se promovira moral, viteštvo, pravednost, dosljednost, poštovanje i ostale vrline koje krasi čovjeka. Unatoč svim naporima i dalje se događaju situacije unutar sportskih natjecanja koje krše moralne norme sporta. Etika sporta kao grana filozofije sporta bavi se upravo tim situacijama. Škerbić (2014) navodi kako se etika sporta bavi različitim moralnim propitivanjima u sportu općenito, ali i u onim strogo specifičnim i karakterističnim za pojedini sport, detektirajući i problematizirajući (ne)moralne prakse, ponašanja, postupke, stavove i običaje. Škerbić u svojoj knjizi *Filozofija sporta* navodi kako se etika sporta s jedne strane bavi konkretnim (ne)moralnim primjerima i pojavama u/iz sporta, dok s druge strane nastoji teoretski ustanoviti principe kojima će sport učiniti moralnijim odnosno naći najbolju normativnu teoriju sporta, koja u krajnjoj konsekvenci inklinira uporabi i provedbi u prakticiranju sporta (Škerbić, 2021., 139). Vidljivo je kako se etika sporta ne bavi samo posljedicama nemoralnih ponašanja već pokušava dati odnosno ustanoviti principe ponašanja i djelovanja u sportu koji bi sport učinili moralnijim za sudjelovanje i provedbu.

2.2.1. Razlika između etike sporta i sportske etike

U knjigama, stručnim člancima i ostaloj literaturi koja se bavi tematikom etike sporta pojavljuju se dva vrlo slična pojma-*etika sporta* i *sportska etika*. Za daljnje razumijevanje potrebno je napraviti distinkciju između pojmova. Izraz sportska etika u značenjskom smislu zapravo je sinonim za sportski moral i upućuje na praktičnu komponentu odnosno prakticiranje morala u sportu (Škerbić, 2021.). Isti autor navodi kako, na pojmovnoj razini, postoji značajna razlika pojmova *etika sporta* i *sportska etika*, gdje su pojmovi u svezi subordinacije, a pojam *etika sporta* superordiniran je ili nadređen pojmu *sportska etika*. Hosta (2007) navodi kao etika sporta obuhvaća i sportsku etiku. *Etika sporta* je disciplina unutar filozofije sporta. Ona gleda na sport u širokom rakursu, kao opća etika koja se aplicira na sport sa svim njegovim implikacijama, te nastoji fenomen sporta zahvatiti i teorijski sagledati sa svih njegovih moralno problematičnih strana. Dakle ona se ne tiče samo sportske prakse i s njom povezane *sportske etike*, nego zahvaća i područje odgoja i izobrazbe sportaša i svih involviranih u sport, etike ljudskih vrline poželjnih u sportu, pa različite ekonomske, zdravstvene, socijalne (društvene) psihološke, vjerske i religiozne te, posebice, bioetičke implikacije (Škerbić, 2021.).

2.2.2. Fair play

Fair play je pojam koji je široko rasprostranjen u svijetu sporta. Vjerojatno je svaki sudionik sportskog natjecanja barem jednom u životu čuo za pojam fair playa i mogao bi ga opisati svojim riječima. Ipak, potrebno je biti jasan pri određivanju pojmova te je definiranje pojma *fair play* iznimno bitno za razumijevanje samog pojma ali i distinkciju od sličnih pojmova usko vezanih uz sport poput morala i sportske etike. U svagdašnjem govoru, kao što sugerira doslovni prijevod „poštena igra“, taj se pojam koristi kada se želi opisati bilo kakav društveni odnos koji je utemeljen na vrijednosti uzajamnog poštovanja, u kojemu uključeni akteri podrazumijevaju i jedni od drugih očekuju ravnopravnost, solidarnost i međusobno prihvaćanje (Brkljačić i sur., 2011.).

Fair play je pojam koji je povijesno proizašao iz sporta u svrhu preživljavanja u grubim igrama koje su se održavale „inter pares“ – između jednakih. Prva generacija europskih sportskih fanatika, na čelu s barunom Pierrom de Coubertinom iz Francuske, bila je oduševljena idejom fair playa te ga je prihvatila i promicala diljem svijeta kao novi oblik praktičnog (primijenjenog) morala (Renson, 2009.).

Svakako treba spomenuti definiciju fair playa koju nam je dao Međunarodni komitet za fair play (International Fair Play Committee), a ona definira fair play kao kompleksan pojam koji sadrži i utjelovljuje brojne vrijednosti koje su fundamentalne ne samo u sportu već i u svakodnevnome životu. Poštovanje, prijateljstvo, timski duh, pošteno natjecanje, sport bez dopinga, poštovanje za pisana i nepisana pravila kao što su jednakost, integritet, solidarnost, snošljivost, brižnost, izvrsnost, i radost, su građevni kameni fair playa koji se mogu doživjeti i iskusiti jednako na terenu i izvan njega.

Iz gore navedenih definicija jasno je kako je pojam fair playa osmišljen za promociju kvaliteta izvrsnosti koje u sportu trebaju prevladavati. No ovaj pojam može se primijeniti i na druge sfere društvenog djelovanja te je stoga potrebno sačuvati pojam te ga dodatno prezentirati široj publici jer je kao lako pamtljiv izraz vrlo koristan u svrhu promicanja ljudskih kvaliteta. Fair play zaslužuje pažnju sportske javnosti ali i šire javnosti kojoj je stalo da se u društvu kroz sport prezentiraju moralne vrijednosti i kodeksi ponašanja koji će društvo izgrađivati na bolje te će budućim generacijama ostaviti dobar temelj za prevladavanje raznih oblika diskriminacije u sportu.

2.2.3. Diskriminacija u sportu

Diskriminacija nije pojam koji se veže samo za sport. Ona je duboko ukorijenjena u ljudsko društvo i već stoljećima dovodi do podjela među ljudima pa samim time i sportašima. Mnogi sportaši diskriminiranjem svojih protivnika povrjeđuju njihovo dostojanstvo te je zbog toga potrebno pričati o ovome problemu. Uz to što je potrebno spominjati slučajeve diskriminacije, potrebno je i definirati sami pojam i nuditi rješenja koja bi sprječavala buduće nastajanje bilo kojeg oblika diskriminacijskog ponašanja. S obzirom da su se pogledi na svijet i samog čovjeka podosta promijenili u zadnjim stoljećima našega postojanja, posebno nakon razvitka tehnologije, potrebno je istaknuti problem diskriminacije jer se s novim pogledima i stavovima javljaju i novi oblici nepoželjnog ponašanja koji za sobom vuku razne probleme na koje tek treba dati odgovore.

Diskriminacija je postupak kojim se prema jednoj osobi ili skupini ljudi neopravdano ponaša drugačije, tj. nepovoljnije nego u odnosu na drugu osobu ili skupinu ljudi, i to na temelju dobi, rase, boje, nacionalnog ili etničkog podrijetla, spola, trudnoće ili bračnog stanja, invaliditeta, vjere, spolne/seksualne sklonosti ili neke druge karakteristike pojedinca (Vasiljević, 2011.).

Odbor za ljudska prava Ujedinjenih naroda definira diskriminaciju kao „Svako razlikovanje, isključivanje, ograničavanje prednosti koje se temelji na rasi, boji, spolu, jeziku, vjeroispovijesti, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju ili drugom statusu, a cilj ili rezultat čega je u jednakim uvjetima narušiti ili poništiti priznavanje, uživanje ili ostvarivanje prava i sloboda svih pojedinaca“ (Vasiljević, 2011., 22).

Hrvatski pravni sustav prema članku 1. Zakona o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08 112/12), diskriminacijom smatra dovođenje bilo koje osobe u nepovoljni položaj na osnovi dobi, rodnog identiteta, rasne ili etničke pripadnosti, imovinskog stanja, jezika, obrazovanja, genetskog nasljeđa, zdravstvenog stanja, političkog ili drugog uvjerenja, vjere, boje kože, članstva u sindikatu, društvenog položaja, genetskog nasljeđa, spola, bračnog ili obiteljskog statusa ili spolne orijentacije.

Bez obzira na definicije jasno je kako diskriminacija narušava ugled sporta jer se kosi s načelima ponašanja među sportašima. S obzirom da sportsko djelovanje treba biti u duhu poštenja, poštovanja protivnika, časti, morala i drugih vrlina, bilo koji oblik diskriminacije nepovratno narušava izgrađene vrijednosti prepoznatljive za sport.

2.3. Bioetika sporta

Kao najmlađa grana filozofije sporta, bioetika je široj javnosti relativno stran pojam. Ipak, u posljednjim godinama doživljava sve veći doseg i sve više privlači pozornost. Nije bez razloga jer razvoj tehnologije i medicine isto kao i nova shvaćanja ljudskog bića donose nove bioetičke slučajeve poput kiborgizacije sportaša, dopinga u vrhunskom sportu, interseksualnih i transrodnih sportaša ali i najnoviji bioetički slučaj vezan za pandemiju virusa COVID-19. Vjeruje se kako će bioetika sporta imati sve veći značaj u sportskome svijetu te će svojim razmatranjima i odgovorima na aktualne probleme koje muče suvremeni sport pomoći izgraditi pravedniji sustav natjecanja.

2.3.1. Definiranje bioetike sporta

Prije nego spomenemo područja interesa bioetike sporta potrebno je definirati odnosno precizirati što to bioetika sporta jest.

Autori Škerbić i Radenović (2018) u svome preglednom članku pod naslovom „Bioetika sporta: prisutnost bioetičkih tema na području filozofije i etike sporta u Hrvatskoj i Srbiji“ iznose tri definicije bioetike sporta koje su relevantne te ćemo stoga citirati sve tri radi lakšeg razumijevanja tematike:

- 1) Bioetika sporta je dio bioetike odnosno njeno zasebno interdisciplinarno područje u kojem sport postaje središte specifičnog interesa, istraživanja, izučavanja i reflektiranja. Tematski spektar odnosno opseg bioetike sporta ovisi o shvaćanju pojma bioetike: kao nove medicinske etike, kako se razvija(la) u anglosaksonskom svijetu, počevši u znamenitim institucijama Hastings Center u New Yorku i Kennedy Institute Sveučilišta Georgetown u SAD-u; kao globalne bioetike ili mosta između humanističkih i prirodnih znanosti, kako je to predložio Van Rensseelaer, ili pak kao integrativne bioetike, onako kako ju je još 1927. odredio njen začetnik Fritz Jahr, odnosno kako ju je razvila bioetička zajednica u Hrvatskoj.
- 2) Bioetika sporta dio je filozofije sporta ili njena subdisciplina koja obuhvaća karakterističan tematski spektar koji je ocrtan u različitim izdanjima bioetičkih enciklopedija (*Encyclopedia of Bioethics* i *Encyclopedia of Global Bioethics*) od strane filozof(kinj)a sporta- Angele J. Schneider, Thomasa H. Murraya i Andy Miaha. Bioetika sporta je područje koje okuplja i stavlja pod zajedničko ime ili opći (superordinarni)

pojam, određene već prisutne i obrađivane teme koje su bile „razbacane“ u ranije ocrtanom akademskom prostoru.

- 3) Bioetika sporta je interdisciplinarno područje u kojem dolazi do sjecišta, međusobnih dodira, susreta i veza između filozofije i etike sporta sa „sportskim znanostima“, poput sociologije sporta odnosno sportske psihologije, kineziologije, fizioterapije, ali i onim drugim znanostima za sport relevantnim, poput kemije, biologije, farmakologije itd., kako bismo se bavili različitim pitanjima koja se tiču *biosa* u sportu, od njegove krajnje egzistencijalne ugroze do postizanja, održavanja i uvećavanja njegove kvalitete (Škerbić i Radenović, 2018., 161-162).

2.3.2. Područje interesa bioetike sporta

Bioetika sporta proučavala je ponajprije pitanje dopinga, genetike te pitanje spola i roda no s vremenom se područje interesa dodatno proširilo kako su se pojavljivali novi bioetički izazovi. Razvojem određenih znanosti poput kemije, biologije i mehanike kao i razvojem određenih tehnologija poput umjetne inteligencije, čipova i mehaničkih proteza za udove bioetika sporta morala je svoje područje interesa proširiti kako bi mogla dati konkretne odgovore na novostvorene izazove u svijetu vrhunskog sporta. Prema Škerbić (2021) tematski spektar proširio se s početna tri područja na današnjih 8, a to su:

- 1) *Doping* – područje koje je već dugo prisutno u sportu pa tako i u bioetici sporta ali s novim saznanjima u području kemije i biologije dolaze novi oblici i vrste dopinga te je stoga potrebno pratiti razvoj događaja jer je vidljivo kako vrhunski sport i performanse sportaša dostižu granice koje prije nisu bile ostvarive
- 2) *Genetika, geni i sport* – brzim razvitkom genetike došlo je do novih slučajeva zanimljivih za proučavanje bioetici sporta prvenstveno pitanje genskih poboljšanja sportaša, a samim time i njihovih sportskih rezultata kao i pitanje genske provjere djece radi utvrđivanja talenata te njihovo (prerano) usmjeravanje u sport ali i mnoga druga pitanja koja se tiču genskih terapija i modifikacija
- 3) *Rodi i spol* – područje interesa koje se već više desetaka godina proučava i još uvijek postoje nedoumice u raspravama stručnjaka iz ovoga područja jer neravnopravnost između žena i muškaraca u vrhunskom sportu i dalje postoji, a pojavljuju se i nova pitanja poput sudjelovanja homoseksualnih, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih osoba u sportu

- 4) *Zdravlje* praktičara sporta – bioetički problemi javljaju se zbog vrhunskog sporta i njegovom glavnom cilju – postizanju što boljih rezultata nauštrb zdravlja sportaša, gdje se sportaši nakon ozljeda žele što brže vratiti u natjecateljsku formu pri tome riskirajući vlastito zdravlje
- 5) *Sportska medicina* – posljednjih desetljeća sve učestaliji pojam koji se usko veže uz profesionalni i rekreativni sport te donosi razne probleme na koje bioetika sporta pokušava dati odgovor uključujući i odgovor na pitanje gdje je granica pri propisivanju terapija određenih lijekova za vrhunske sportaše
- 6) *Bioetnologija* – područje koje se enormno brzo razvoja posljednjih godina i koje će zasigurno biti veliki predmet istraživanja bioetike sporta jer donosi nova otkrića za poboljšanje performansi sportaša
- 7) *Transhumanizam i kiborg sport(aši)* – područje interesa koje će tek u budućnosti donijeti najteže bioetičke slučajeve jer se razvitak čipova, digitalnih tehnologija, umjetne inteligencije i sličnih tehnologija tek očekuje bez obzira što već i sad postoje slučajevi kiborg sportaša poput atletičara Oscara Pistoriusa
- 8) *Paraolimpizam i sportaši s tjelesnim ograničenjima* – dugi je niz godina paraolimpizam prisutan u krugovima bioetike sporta, a bioetičari pokušavaju dati odgovore na pitanja poput treba li olimpiizam i paraolimpizam spojiti ih ostaviti razdvojene te pitanje same pozicije paraolimpijaca u svijetu vrhunskog sporta.

2.3.3. Rod i spol

U stručnoj literaturi mnogi autori koriste se distinkcijom između roda i spola, a prva osoba koja je tu distinkciju uvela je američki psihoanalitičar dr. Robert Stoller 1968. godine. Stoller je iznio svoje zapažanje prema kojem se velika većina ljudske populacije na temelju tjelesnih obilježja može jasno kategorizirati kao muškarac ili žena. Tjelesna obilježja na kojima počiva ovo zapažanje su: vanjske i unutarnje genitalije, gonade, hormoni te sekundarne spolne karakteristike (Haralambos i Holborn, 2002., 127.) Zbog navedenih tjelesnih obilježja žene imaju sposobnost rađanja i dojenje djece, a muškarci nemaju, ili se pak zbog tjelesnih karakteristika muškarci smatraju jačim i mišićavijim. Međutim, iako su tjelesna obilježja neosporna, to ne znači nužno da će se muškarac ponašati „muški“, odnosno biti natjecateljski raspoložen ili agresivan, niti da će se žena ponašati „ženski“, odnosno da neće nužno biti

suosjećajna i brižna. Stoller je u svom radu upozorio na ove pretpostavke, rekavši da je „rod pojam koji ima psihološke i kulturne konotacije. Ako su primjereni termini za spol „muškarac“ i „žena“, odgovarajući termini za rod jesu „muški“ i „ženski“; ovi posljednji termini mogu biti sasvim neovisni o (biološkom) spolu.“ (Stoller, 1969., 9.)

Gidenns (2007.) nam je precizirao razliku između roda i spola navodeći da se nazivom **spol** sociolozi koriste kada je riječ o fiziološkim i anatomskim razlikama koje određuju žensko i muško tijelo. S druge strane, **rod** se odnosi na psihičke, kulturološke i društvene razlike između žena i muškaraca. Dakle, rod nije nužno izravan proizvod biološkog spola pojedinca, već se veže uz društveno konstruirane pojmove muškosti i ženskosti (Gidenns, 2007., 107.)

U istraživanju rodnih razlika postoje 3 široka pristupa;

- 1) Prirodne razlike – kako je već navedeno, neki autori smatraju da su biološki aspekti poput kromosoma, hormona ili primjerice veličine mozga odgovorni za urođene razlike između muškaraca i žena. Ove hipoteze prema kojima biološki aspekti određuju ponašanje pojedinaca istražuju se gotovo cijelo stoljeće, ali se još uvijek nema uspjeha u pokušaju da se identificira fiziološko podrijetlo utjecaja na ponašanje pojedinca.
- 2) Rodna socijalizacija – pristupom rodne socijalizacije proučavaju se rodne uloge koje se pojedincu dodjeljuju putem obitelji, medija i sl. Prema rodnoj socijalizaciji, rodne razlike su proizvod određene kulture te nisu biološki određene. Dakle, smatra se da djevojčice i dječaci uče „spolne uloge“, a proces učenja vođen je negativnim i pozitivnim sankcijama. Međutim, ovdje se zanemaruje mogućnost pojedinca da odbaci nametnuta očekivanja: „Agensi socijalizacije ne mogu proizvesti mehaničke učinke u osobi koja raste. Oni pozivaju dijete da sudjeluje u društvenim situacijama pod zadanim uvjetima. Poziv može biti, i često jest - prisilan, pa ga djeca odbijaju.“ (Giddens, 2007., 108.)
- 3) Društvena konstrukcija roda i spola – u posljednje vrijeme sve više sociologa kritizira navedene teorije o rodnim ulogama i socijalizaciji. Umjesto uvriježenog mišljenja da je spol biološki determiniran, a da je rod kulturno naučen, pojavljuje se mišljenje da se i rod i spol trebaju smatrati društveno konstruiranim proizvodom. Dakle, prema novoj teoriji, biologija i ljudsko tijelo nisu zadani, već su oni podložni osobnim izborima pojedinca te ljudskom djelovanju. (Gidenns, 2007., 107.-112.)

2.4. COVID-19 u vrhunskom sportu

Krajem 2019. godine zabilježen je prvi slučaj oboljenja od koronavirusa u Wuhanu u Kini, a veoma brzo se ova bolest proširila cijelim svijetom. Izbijanje pandemije COVID-19 virusa početkom 2020. godine dovelo je do krize ogromnih razmjera gotovo u svim gospodarskim granama. Pandemija COVID-19 rapidno je postala globalna prijetnja koja je osim zdravlja ljudi ugrozila i razne aspekte naših života. Gotovo nema države na svijetu koja nije u određenom trenutku bila u „lockdown-u“, a posljedice toga vidljive su prvenstveno na ekonomskoj razini, ali i na socijalnom i društvenom aspektu života ljudi.

2.4.1. Utjecaj pandemije na sport

Sport kao djelatnost također je trpio direktne negativne posljedice uzrokovane pandemijom, a takav scenarij dosad je neviđen. U ožujku 2020. godine diljem svijeta su otkazana ili odgođena brojna sportska natjecanja, što je dovelo i do velikih financijskih gubitaka. Globalno sportsko gospodarstvo procijenjeno je na 756 milijardni USD godišnje, od čega je 420 milijardi dolara sportsko gospodarstvo Sjedinjenih Američkih Država, a europsko sportsko gospodarstvo iznosi trećinu navedenog iznosa. U Europskoj uniji, u sportu je 5,76 milijuna zaposlenih ljudi, što odgovara postotku od 2,72% ukupne zaposlenosti u Europskoj uniji. (Krnjajić, 2021.) Ovi izračuni nam pokazuju kolika je zapravo uloga sporta u svakom društvu.

Pandemija je također uzdrmala i mala te mikro poduzeća u sportu, poput teretana, fitness klubova, organizatora događanja i sl. Sportski klubovi i udruge su također pretrpjeli određene gubitke; iako su oni temelj dostupnosti sportskih aktivnosti za većinu građana, sada je mnogo malih klubova pred bankrotom. Jedna od najvećih snaga sporta je mogućnost okupljanja velikog broja pojedinaca te njihovog ujedinjenja u zajednicu. Otkazivanje utakmica ili pak ograničavanje posjetitelja dovelo je do toga da su klubovi imali sve manje utakmica za igrati i samim time povećavali su se financijski gubici koje klubovi trpe. Zatvaranje stadiona, klubova, igrališta mnoge je rekreativne sportaše dovelo do nemogućnosti treniranja. Izostanak redovnih treninga ili drugih oblika fizičke aktivnosti može dovesti do pada imunološkog sustava, narušavanja tjelesnog zdravlja ili pogoršanja postojećih bolesti. Također, nedostatak tjelesne aktivnosti ima utjecaj i na mentalno zdravlje, a gubitak bliskih osoba zbog koronavirusa može produbiti negativne utjecaje pandemije (WHO, 2020.)

Kako je već navedeno, mnoga sportska natjecanja su odgođena ili u potpunosti otkazana, a događaj koji je pokrenuo ovu lavinu je odgoda Olimpijskih igara u Tokiju. Olimpijske igre trebale su biti održane 2020. godine, ali su pomaknute na 23.srpanj 2021. godine. Iako su Olimpijske igre do sada otkazane tri puta, razlog otkazivanja nije bio uzrokovan pandemijom, već svjetskim ratovima. Dakle, Olimpijske igre otkazane su 1916., 1940, te 1944. godine. Sama organizacija Olimpijskih igara prvotno je procijenjena na 12 milijardi USD, a zbog odgode su se financijski troškove povećali na 15 milijardi USD (Bačić, 2021.). Budući da je mnogo drugih djelatnosti, poput sportskih komentatora, novinara, proizvođača sportske opreme i slično vezano uz sport, teško je procijeniti ukupne troškove koji su povezani uz izvanredno stanje u sportu. Osim treninga i sportskih natjecanja, također je ugrožen i „proces proizvodnje“ u sportu. Prema Burrowu (2020), samo u SAD-u u sportskoj industriji izgubljeno je približno 1,3 milijuna poslova, a sportska zanimanja su u gubitku od 92,9 tisuća USD u minuti, sve zbog pandemije koronavirusa. Generacijski gledano, dobna skupina koja je najviše pogođena je od 25 do 34 godina, budući da ona čini 23% udjela s ukupno 442 000 radnih mjesta. Iduća pogođena dobna skupina je u dobi od 35 do 44 godine, budući da ona čini 16%, točnije 321 000 radnih mjesta (Burrow, 2020.).

2.4.2. COVID-19 pandemija i hrvatski sport

Pandemija koronavirusa Hrvatsku je pogodila krajem veljače 2020. godine. Iz tog razloga je već 4. ožujka 2020. Središnji državni ured za šport (SDUŠ) izglasao odluke preporuke za organizaciju športskih natjecanja zbog pojave COVID-19 krize. 12.ožujka 2020. godine donesene su Upute u vezi postupanja zbog pojave koronavirusa te je istog dana donesena i Preporuka o odgodi svih međunarodnih i nacionalnih športskih natjecanja svih razina do 1. travnja 2020. godine, od kojih su neka i u potpunosti otkazana. Nadalje, Vlada RH je dala prijedlog, a Hrvatski sabor je usvojio Dopunu Zakona o sportu, kojom je dana mogućnost izmjene pravila o sustavu natjecanja „u slučaju nastupanja posebnih okolnosti koje podrazumijevaju događaj ili određeno stane koje se nije moglo predvidjeti i na koje se nije moglo utjecati, a koje ugrožava život i zdravlje građana, ...“ (Zakon o dopuni Zakona o sportu). Također je utvrđeno ja „čelnik tijela državne uprave nadležnog za šport može pravnim osobama iz ovoga Zakona dodijeliti potporu za očuvanje radnih mjesta ako ispunjavaju sljedeće uvjete:

- ako su radnici za koje se potpora traži zaposleni na neodređeno ili određeno radno vrijeme,

- ako im sredstva za istu namjenu nisu osigurana iz drugih javnih izvora,
- ako ispunjavaju uvjete za radno mjesto sukladno ovom Zakonu i propisima o radu.“
(Zakon o dopuni Zakona o sportu).

Isto tako, dopunom Zakona o sportu određeno je da čelnik tijela državne uprave nadležnog za sport donosi odluku o potpori za očuvanje radnih mjesta, kojom se utvrđuje iznos, trajanje potpore i dodatni kriteriji prilagođeni razmjerima posebnih okolnosti i potrebama korisnika, a sukladno aktima Vlade RH. (Zakon o dopuni Zakona o sportu). Sukladno prethodno navedenim zakonskim dopunama, 18. travnja 2020. godine, državni tajnik za šport donio je Odluku o potpori za očuvanje radnih mjesta u sustavu športa pogođenih koronavirusom te 27. travnja 2020. Odluku o izmjeni navedene Odluke kojom je proširen krug korisnika potpore. (Odluka o potpori za očuvanje radnih mjesta u sustavu športa pogođenim koronavirusom (COVID-19)).

Prema navedenoj Odluci, uvjeti za ostvarivanje potpore su sljedeći:

- 1) Korisnik mjere:
 - sportska udruga iz članka 14. Zakona o sportu
 - sportski klub-sportsko dioničko društvo iz članka 28. Zakona o sportu
- 2) Korisnik mjere ne koristi niti jednu drugu potporu ili mjeru za očuvanje radnih mjesta
- 3) Korisnik mjeru ima pravo ostvariti za:
 - radnike koji imaju sklopljen ugovor o radu najkasnije do 19. ožujka 2020. godine
 - radnike koji su imali sklopljen ugovor o radu najkasnije do 19. ožujka 2020. godine te su nakon tog datuma dobili otkaz, ali su do datuma podnošenja Zahtjeva ponovno sklopili ugovor o radnom odnosu
 - maksimalno 10 radnika.
- 4) Korisnik mjeru nema pravo ostvariti za:
 - radnike koji ostvaruju subvenciju za plaću kroz redovnu realizaciju javnih potreba u športu od strane jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugih

javnih izvora (proračuna lokalne, regionalne ili državne razine) (Odluka o potpori za očuvanje radnih mjesta u sustavu športa pogođenim koronavirusom (COVID-19)).

Prema procjenama SDUŠ-a, ova mjera trebala je obuhvatiti oko 3000 športskih radnika, međutim potporu je iskoristila 571 pravna osoba za ukupno 1.287 osoba.

2.4.3. Slučaj Novaka Đokovića na Australian Open-u

Australian Open je teniski turnir koji se održava svake godine u Melbourneu u Australiji. Prvi je od četiri Grand Slam teniskih turnira koji se održavaju svake godine. Ostali Grand Slam turniri su: Roland Garros, Wimbledon i US Open. Australian open započinje sredinom siječnja i traje dva tjedna. Turnir je prvi puta održan 1905. godine pod nazivom prvenstvo Australije, a od tada je izrastao u jedan od najvećih sportskih događanja. Pod nazivom „sretni slam“, Australian Open je najposjećeniji Grand Slam događaj; 2020. godine turnir je imao preko 812 000 posjetitelja. (ausopen.com, 2022.)

Novak Đoković je srpski profesionalni tenisač, a smatra se jednim od najboljih tenisača današnjice. Đoković je imenovan za najboljeg svjetskog sportaša 2011. i 2015. godine. Osvojio je ukupno 21 Grand Slam turnira u pojedinačnoj kategoriji; 9 osvojenih Australian Open turnira, 7 osvojenih Wimbledon turnira, 3 osvojena US Open turnira i 2 osvojena Roland Garros turnira. Početkom ove godine, vijest o zabrani igranja na Australian Openu Novaku Đokoviću napunila je sve naslovnice. Naime, Đoković se odbio cijepiti protiv COVID-19 virusa, a 30. prosinca 2021. odobreno mu je medicinsko izuzeće za sudjelovanje na Australian Openu od strane njegovog upravnog tijela. S obzirom na stroga pravila, to je jedini način na koji je necijepljenom sportašu dozvoljeno sudjelovati. Međutim, kada je stigao u Australiju, vlada mu je poništila vizu. Iako je prebolio COVID-19 u lipnju 2020. te u prosincu 2021. godine. Naknadno izvješće pokazalo je da Australija ne dozvoljava da necijepljeni sportaši ulaze u zemlju uz medicinsko izuzeće radi preboljena COVID-19. Đokoviću je zabranjeno sudjelovanje na turniru te je dobio 3 godine zabrane ulaska u Australiju. Njegov tim podnio je žalbu, te je žalba prihvaćena i vraćena mu je viza. Slučaj se brzo proširio u svjetskim medijima te je izazvao burne reakcije. Dio javnosti stao je uz Novaka, a dio javnosti opravdavao je postupanje Australske vlade. Bez obzira na zabranu, to je bio prvi takav slučaj u povijesti tenisa ali i sporta te će zasigurno biti dodatnih bioetičkih rasprava na temu zabrane sudjelovanja na velikom teniskom turniru na osnovu covid potvrde.

3. CILJ RADA

Cilj ovog istraživanja je utvrditi jesu li studenti Kineziološkog fakulteta Osijek upoznati s pojmovima „diskriminacija“ i „transrodnost“ te smatraju li nepravednim natjecanje transrodnih žena u ženskom sportu. Nadalje, ispitani su stavovi studenata o COVID-19 pandemiji te uvođenju potvrda o cijepljenju na sportskim natjecanjima. Zaključno, studenti su se izjasnili u kojoj mjeri im je kolegij „Bioetika sporta“ pomogao u razumijevanju problema diskriminacije sportaša i sportašica u sportu.

3.1. Hipoteze

H1: Studenti diplomskog studija Kineziološkog fakulteta Osijek upoznati su s pojmom „diskriminacija“.

H2: Studenti diplomskog studija Kineziološkog fakulteta Osijek upoznati su s pojmom „transrodnost“.

H3: Većina studenata diplomskog studija Kineziološkog fakulteta Osijek smatra nepravednim natjecanje transrodnih žena u ženskom sportu.

H4: Većina studenata diplomskog studija Kineziološkog fakulteta Osijek izjašnjava se kako zabrana sudjelovanja na sportskim natjecanjima bez važeće potvrde o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 nije diskriminacija, te podržava uvođenje COVID potvrda na sportskim natjecanjima.

H5: Kolegij „Bioetika sporta“ pomogao je studentima Kineziološkog fakulteta Osijek u razumijevanju problema diskriminacije sportaša i sportašica u sportu.

4. METODE RADA

4.1. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika sastoji se od 54 studenata Kineziološkog fakulteta Osijek, od čega su 24 studenta prve godine diplomskog studija i 30 studenata druge godine diplomskog studija. Što se tiče spola, 70,4% ispitanika su studenti (M), a 29,6% su studentice (Ž).

4.2. Metode obrade podataka

U svrhu provođenja istraživanja, kreirana je anketa kojom je ispitano mišljenje studenata, podaci su prikupljeni i analizirani, a rezultati istraživanja objašnjeni su u nastavku ovog rada. Istraživanje je zasnovano na post pozitivističkoj paradigmi, budući da istražuje objektivno i realno mišljenje studenata o navedenoj problematici. Istraživanje je temeljeno na prikupljanju, proučavanju i tumačenju podataka iz stvarnosti, stoga se radi o istraživanje empirijskog tipa. Po trajanju se svrstava u transverzalna istraživanja jer ispituje mišljenje i stavove studenata prve i druge godine diplomskog studija u određenom trenutku.

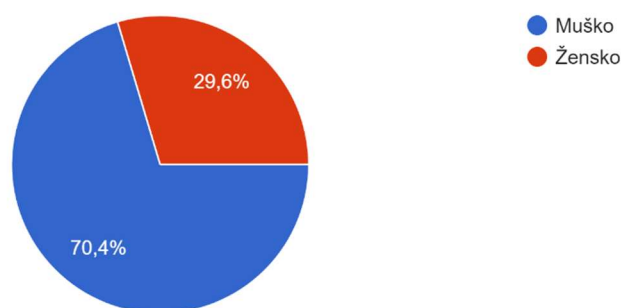
5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Upitnik se sastoji od 32 pitanja, a rezultati istraživanja su prikazani prema postavljenim hipotezama te redosljedu pitanja u upitniku.

5.1. Osobni podaci

Grafikon 1: *Spol*

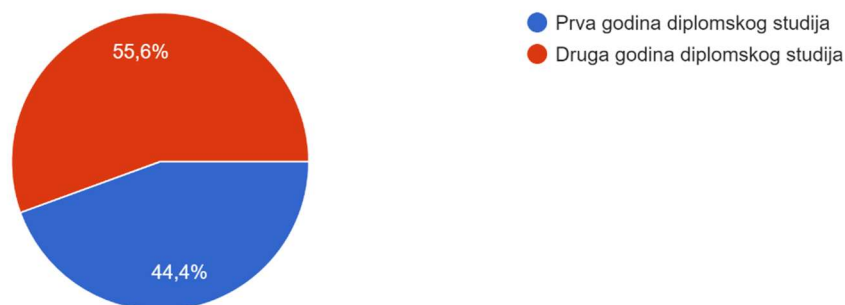
1) Spol:
54 odgovora

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 54 ispitanika; 38 ispitanika (70,4%) je muškog spola, a njih 16 (29,6%) je ženskog spola.

Grafikon 2: *Godina studija*

2) Godina studija:
54 odgovora

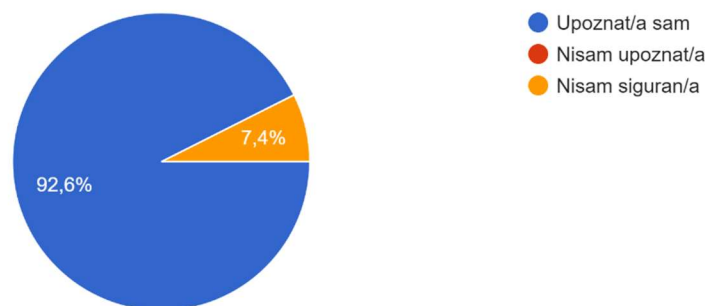
Među ispitanicima prevladavaju studenti druge godine diplomskog studija; u upitniku ih je sudjelovalo 30 (55,6%), dok su preostala 24 studenta (44,4%) na prvoj godini diplomskog studija.

5.2. Diskriminacija u sportu

Grafikon 3: *Upoznatost s pojmom diskriminacije u sportu*

3) Jeste li upoznati s pojmom diskriminacije u sportu?

54 odgovora

Navedeni grafikon pokazuje nam da su studenti Kineziološkog fakulteta Osijek upoznati s pojmom diskriminacije u sportu, budući da nije zabilježen niti jedan odgovor „Nisam upoznat/a“. Čak 50 studenata (92,6%) upoznato je s pojmom diskriminacije u sportu, dok preostala 4 studenta (7,4%) nisu sigurna jesu li upoznati s pojmom diskriminacije u sportu.

Grafikon 4: Razina poznavanja teme diskriminacije u sportu

4) Koliko dobro poznajete temu diskriminacije u sportu?

54 odgovora

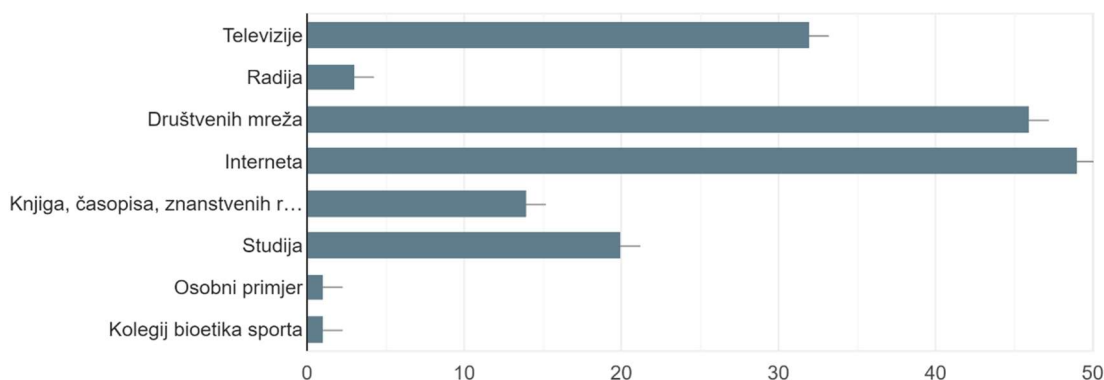

Od 54 ispitana studenta, niti jedan od njih ne smatra da nije upoznat sa temom diskriminacije u sportu. Najveći broj studenata, njih 32 (40,7%) smatra da dobro poznaje temu diskriminacije u sportu, dok je njih 5 (9,3%) odlično upoznato s navedenom problematikom. 16 studenata (29,6%) su vrlo dobro upoznati s temom diskriminacije u sportu, dok je 11 studenata (20,4%) malo upoznato s ovom temom.

Grafikon 5: Izvori informacija o diskriminaciji u sportu

5) O diskriminaciji u sportu informiram se putem:

54 odgovora

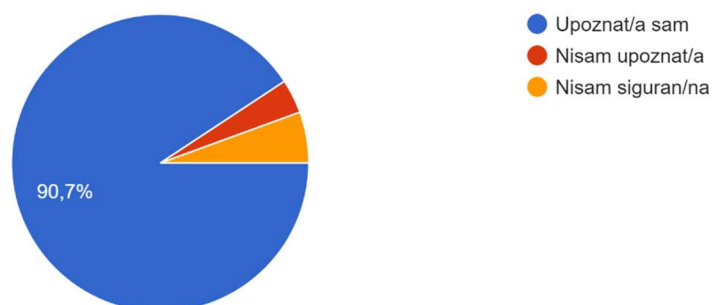
U informiranju studenata o problemu diskriminacije u sporu najveću ulogu imaju internet, društvene mreže i televizija, budući da se 49 studenata (90,7%) informira putem interneta, njih

46 (86,2%) putem društvenih mreža te 32 studenta (59,3%) informira se putem televizije. Nadalje, 20 studenata (37%) informira se o navedenoj temi putem studija, a njih 14 (25,9%) putem knjiga, časopisa i znanstvenih radova. Najmanje zastupljeni izvori informacija su radio, osobni primjer i kolegij biotika sporta. Putem radija informira se 3 studenta (5,6%), a po jedan student (1,9%) informira se putem osobnog primjera i kolegija bioetike sporta.

Grafikon 6: *Upoznatost s pojmovima roda i spola*

6) Jeste li upoznati sa pojmovima roda i spola?

54 odgovora

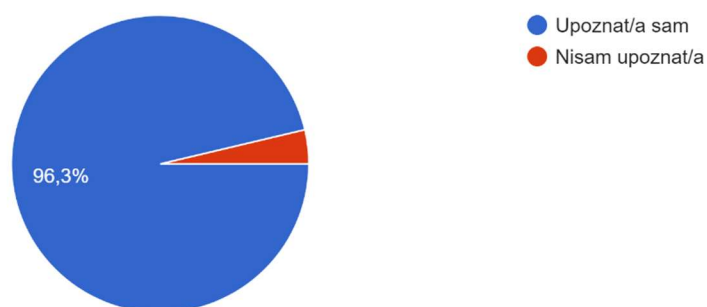

Velik broj studenata je također upoznat i sa pojmovima roda i spola; 49 studenata (90,7%) upoznato je s navedenim pojmovima. Troje studenata (5,6%) nije sigurno jesu li upoznati s pojmovima roda i spola, dok dva studenta (3,7%) smatraju da ne poznaju ove pojmove.

Grafikon 7: *Upoznatost s pojmom transrodnosti*

7) Jeste li upoznati sa pojmom transrodnosti?

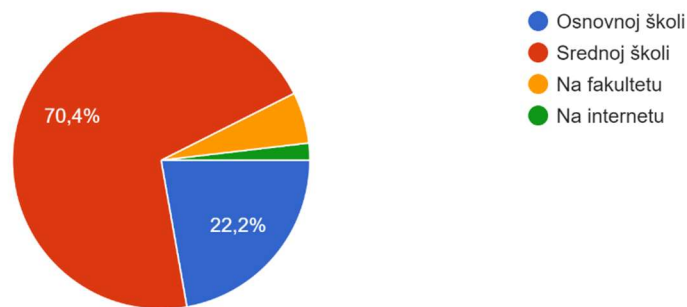
54 odgovora

Od ukupnog broja ispitanika, samo dva studenta (3,7%) smatraju da nisu upoznati s pojmom transrodnosti, dok je preostalih 49 studenata (96,3%) upoznato s navedenim pojmom.

Grafikon 8: Izvor informacija o transrodnosti

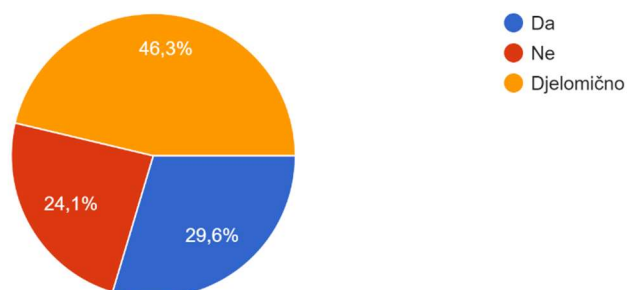
8) Za transrodnost sam prvi puta čuo/la u:
54 odgovora

12 studenata (22,2%) za transrodnost je čulo već u osnovnoj školi, dok se najveći broj studenata, njih 38 (70,4%) susreo se s pojmom transrodnosti u srednjoj školi. 3 studenta (5,6%) za transrodnost su prvi puta čuli na fakultetu, a samo jedna osoba (1,9%) na internetu.

Grafikon 9: Mišljenje o mogućnosti promjene biološkog spola hormonskim terapijama i kirurškim operacijama

9) Smatrate li da je moguće promijeniti biološki spol hormonskim terapijama i kirurškim operacijama?
54 odgovora

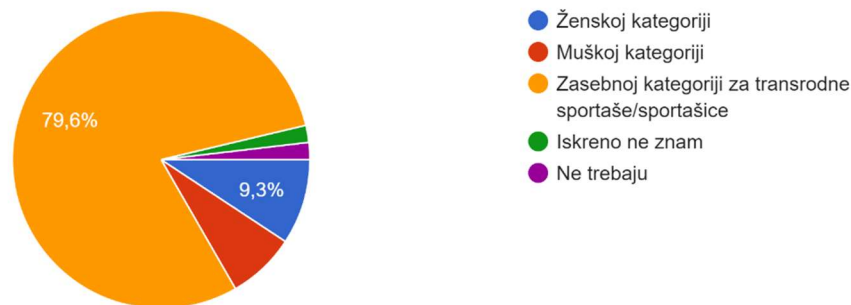

Mišljenje studenata o mogućnosti promjene biološkog spola hormonskim terapijama i kirurškim operacijama poprilično je podijeljeno. Najveći broj studenata, njih 25 (46,3%) smatra da je biološki spol moguće djelomično promijeniti, 16 studenata (29,6%) smatra da je moguće promijeniti biološki spol, dok 13 studenata (24,1%) misli da biološki spol nije moguće promijeniti hormonalnim terapijama i kirurškim operacijama.

Grafikon 10: *Kategorija u kojoj se trebaju natjecati transrodne sportašice*

10) Prema Vašem mišljenju, transrodne sportašice trebaju se natjecati u:

54 odgovora

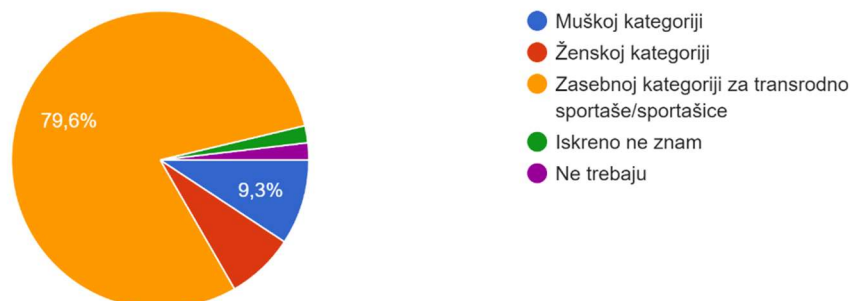

Što se tiče kategorije u kojoj bi se transrodne sportašice trebale natjecati, većina studenata, njih 43 (79,6%) dijeli mišljenje da bi se transrodne sportašice trebale natjecati u posebnoj kategoriji za transrodne sportaše/sportašice. 5 studenata (9,3%) smatra da bi se trebale natjecati u ženskoj kategoriji, a 4 studenta (7,4%) smatra da bi se trebale natjecati u muškoj kategoriji. 1 student (1,9%) smatra da transrodne sportašice ne bi trebale sudjelovati u sportskim natjecanjima, dok 1 student (1,9%) nije znao izraziti svoje mišljenje.

Grafikon 11: Kategorija u kojoj se trebaju natjecati transrodni sportaši

11) Prema Vašem mišljenju, transrodni sportaši trebaju se natjecati u:

54 odgovora

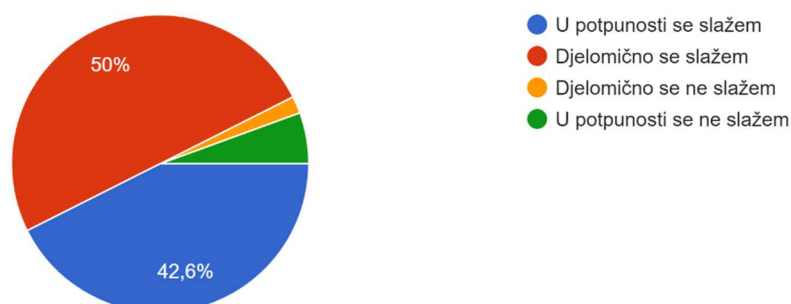

Po pitanju kategorije u kojoj bi se trebali natjecati transrodni sportaši, studenti dijele isto mišljenje kao i za kategoriju u kojoj bi se trebale natjecati transrodne sportašice. Dakle, 43 studenta (79,6%) smatra da bi se transrodni sportaši trebali natjecati u zasebnoj kategoriji za transrodne sportaše/sportašice, 5 studenata (9,3%) slaže se da bi se trebali natjecati u muškoj kategoriji, a 4 studenta (7,4%) misli da se trebaju natjecati u ženskoj kategoriji. 1 student (1,9%) nije znao izraziti svoje mišljenje, a 1 student (1,9%) smatra da transrodni sportaši ne bi trebali sudjelovati u sportskim natjecanjima.

Grafikon 12: Mišljenje o medijskoj zastupljenosti sportašica u odnosu na sportaše

12) Smatrate li da su sportašice manje medijski zastupljene od sportaša?

54 odgovora

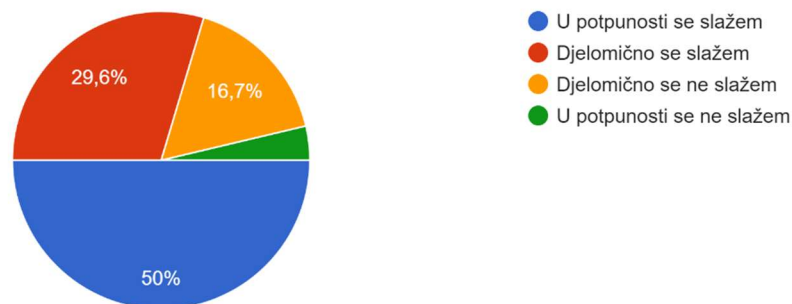

Velika većina studenata slaže se ili se djelomično slaže da su sportašice manje medijski zastupljene od sportaša; 23 studenta (42,6%) u potpunosti se slaže, a njih 27 (50%) djelomično se slaže. Troje studenata (5,6%) u potpunosti se ne slažu da su sportašice manje medijski zastupljene u odnosu na sportaše, dok se 1 student (1,9%) djelomično ne slaže.

Grafikon 13: *Mišljenje o medijskoj zastupljenosti sportašica*

13) Smatrate li da bi sportašice trebale imati veću medijsku zastupljenost?

54 odgovora

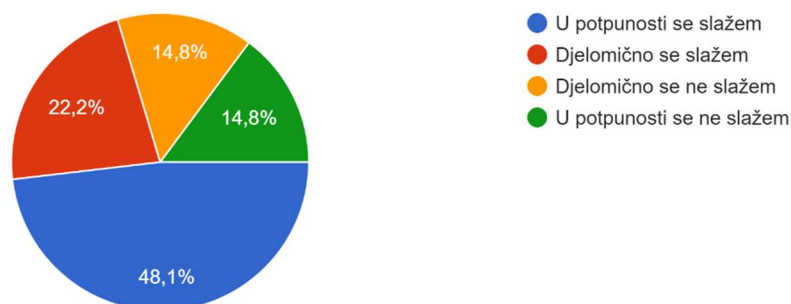

Polovica ispitanih studenata, njih 27 u potpunosti se slaže da bi sportašice trebale uživati veću medijsku zastupljenost, a njih 16 (29,6%) djelomično se slaže s navedenim. Suprotno od toga, 2 studenta (3,7%) uopće se ne slažu da bi sportašice trebale dobiti veću medijsku zastupljenost, dok se 9 studenata (16,7%) djelomično se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

Grafikon 14: *Mišljenje o diskriminaciji sportašica u pogledu visine plaće i turnirskih nagrada u odnosu na sportaše*

14) Smatrate li da su sportašice diskriminirane u pogledu visine plaća i turnirskih nagrada (slučaj u tenisu) u odnosu na sportaše?

54 odgovora

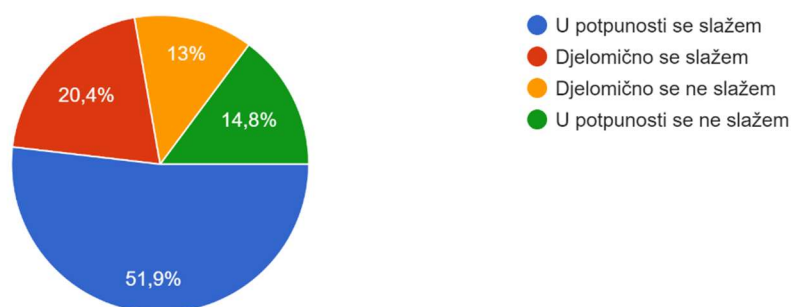

Od ukupnog broja ispitanih studenata, njih 26 (48,1%) u potpunosti se slaže da su sportašice diskriminirane u pogledu visine plaće i turnirskih nagrada u odnosu na sportaše, dok se 12 studenata (22,2%) djelomično slaže. Nasuprot tome, 8 studenata (14,8%) se u potpunosti ne slaže, a preostalih 8 studenata (14,8%) djelomično se ne slaže da su sportašice diskriminirane u pogledu visine plaće i turnirskih nagrada.

Grafikon 15: *Mišljenje o financijskoj jednakosti u visini plaća između sportaša i sportašica*

15) Smatrate li da treba biti veća financijska jednakost u visini plaća između sportaša i sportašica?

54 odgovora

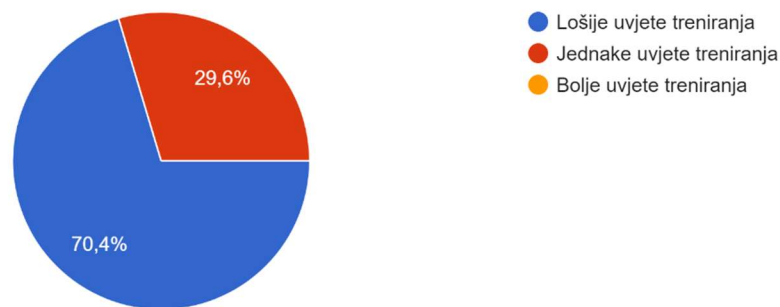

Većina studenata, njih 28 (51,9%) u potpunosti se slaže da bi financijska jednakost u visini plaća između sportaša i sportašica trebala biti veća, dok se 11 studenata (20,4%) djelomično

slaže s navedenim. 8 studenata (14,8%) u potpunosti se ne slaže da bi financijska jednakost trebala biti veća, dok se 7 studenata (13%) djelomično ne slaže.

Grafikon 16: *Uvjeti treniranja paraolimpijaca i paraolimpijki u odnosu na olimpijce i olimpijke*

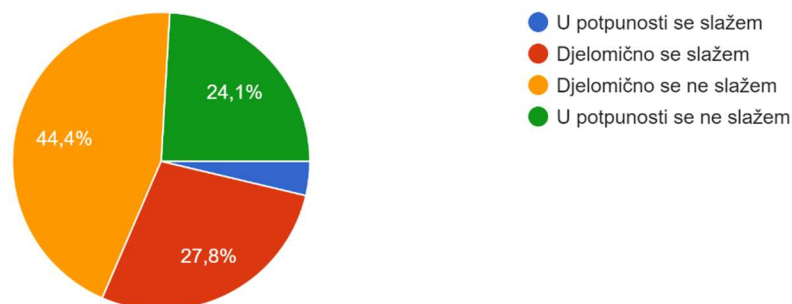
16) Paraolimpijci i paraolimpijke imaju u odnosu na olimpijce i olimpijke:
54 odgovora

Što se tiče uvjeta treniranja paraolimpijaca i paraolimpijki, 38 studenata (70,4%) slaže se da imaju lošije uvjete u odnosu na olimpijce i olimpijke, dok njih 16 (29,6%) smatra da imaju jednake uvjete u odnosu na olimpijce i olimpijke.

Grafikon 17: *Razina pomoći koji paraolimpijci i paraolimpijke dobivaju od države i olimpijskog saveza*

17) Smatrate li da država i olimpijski savez dovoljno pomažu paraolimpijcima i paraolimpijkama?
54 odgovora

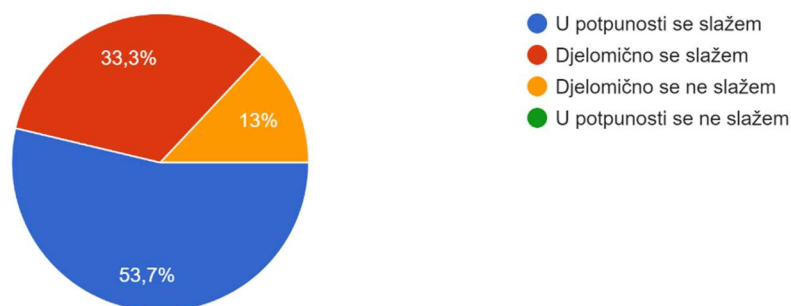

Po pitanju razine pomoći koju paraolimpijci i paraolimpijke dobivaju od strane države i olimpijskog saveza, također većina studenata dijeli jednako mišljenje; detaljnije, 13 studenata (24,1%) u potpunosti se ne slaže da paraolimpijcima i paraolimpijkama država i olimpijski savez dovoljno pomažu, dok se 24 studenta (44,4%) djelomično ne slaže s navedenim. Za razliku od njih, 2 studenta (3,7%) u potpunosti se slažu da im država i olimpijski savez pružaju dovoljno pomoći, dok se 15 studenata (27,8%) djelomično slaže s ovom tvrdnjom.

Grafikon 18: *Mišljenje o diskriminaciji paraolimpijaca i paraolimpijki u odnosu na ostale sportaše u pogledu visine plaće, medijske zastupljenosti i uvjeta treniranja*

18) Smatrate li da su paraolimpijci i paraolimpijke diskriminirani u odnosu na ostale sportaše u pogledu visine plaće, medijske zastupljenosti i uvjeta treniranja?

54 odgovora

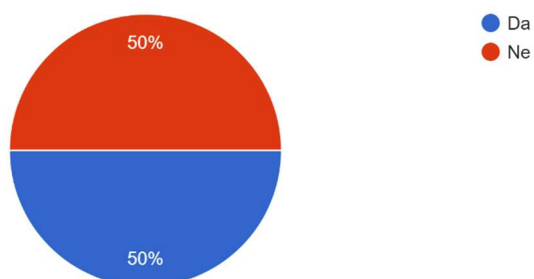

U pogledu visine plaće, medijske zastupljenosti i uvjeta treniranja, tek 7 studenata (13%) smatra da paraolimpijci i paraolimpijke nisu diskriminirani u odnosu na ostale sportaše, dok se ostatak studenata slaže da oni jesu diskriminirani. Točnije, sa navedenom tvrdnjom u potpunosti se slaže 29 studenata (53,7%), dok se njih 18 (33,3%) djelomično slaže.

Grafikon 19: Preboljenje COVID-19 virusa

19) Jeste li preboljeli COVID-19 virus?

54 odgovora

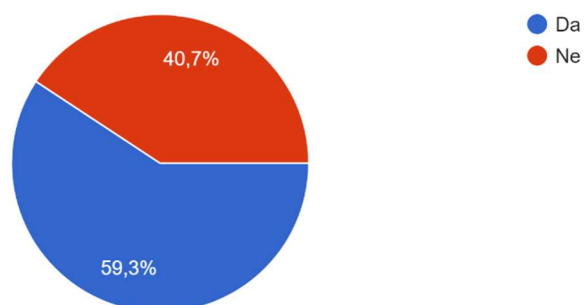

Što se tiče preboljenja COVID-19 virusa, polovica ispitanih studenata, dakle njih 27 preboljelo je COVID-19 virus, dok ostalih 27 studenata nije bilo zaraženo ovim virusom.

Grafikon 20: Cijepljenje protiv COVID-19 virusa

20) Jeste li se cijepili protiv virusa COVID-19?

54 odgovora

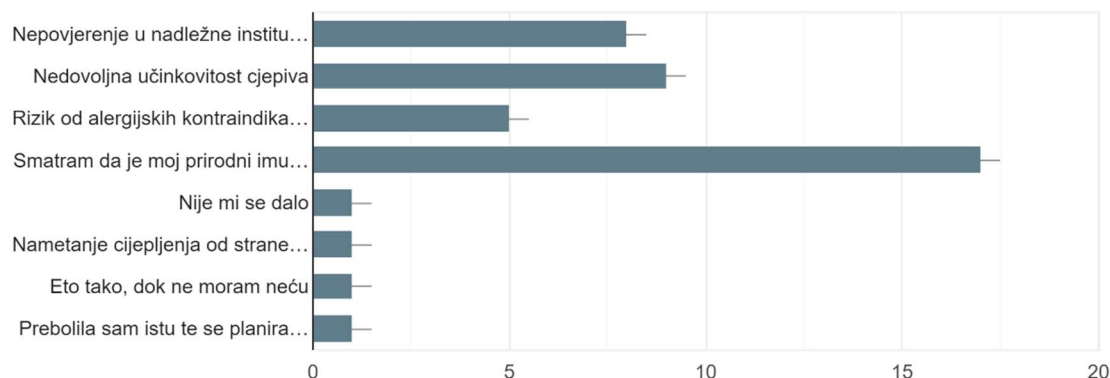

Od ukupnog broja ispitanih studenata, njih 32 (59,6%) primilo je cjepivo protiv COVID-19 virusa, dok se ostalih 22 studenata (40,7%) nije cijepilo.

¹Grafikon 21: Razlog zbog kojeg se studenti nisu cijepili protiv virusa COVID-19

21) Razlog zbog kojeg se niste cijepili je:

22 odgovora

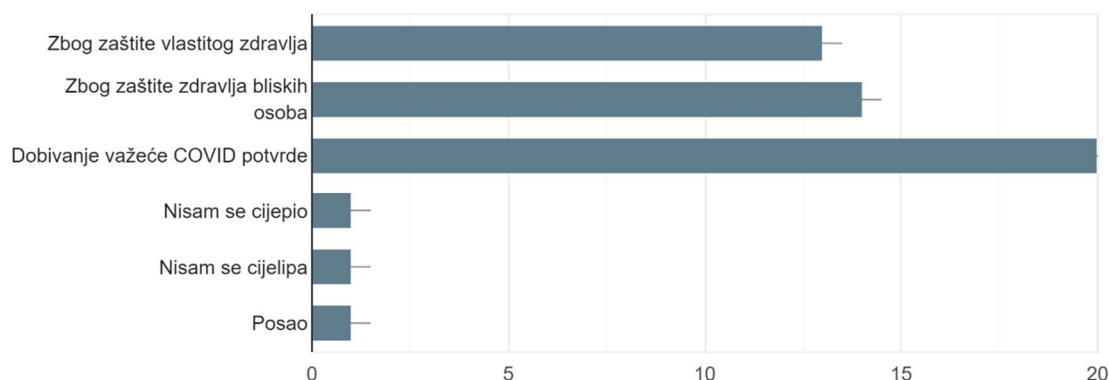
Kao glavni razlog zbog kojeg su odbili primiti cjepivo protiv COVID-19 virusa, većina studenata, njih 17 (77,3%) navodi kako smatraju da je njihov prirodni imunitet dovoljno jak jer su mlade i zdrave osobe. Nadalje, 9 studenata (40,9%) dijeli mišljenje da je učinkovitost cjepiva nedovoljna za borbu protiv virusa COVID-19, dok je 8 studenata (36,4%) izrazilo svoje nepovjerenje u nadležne institucije zadužene za borbu protiv pandemije COVID-19 virusa. 5 studenata (22,7%) nije cijepljeno jer postoji rizik od alergijskih kontraindikacija na cjepivo. Po 1 student (4,5%) navodi da nije cijepljen zbog toga što smatra da je cjepivo nametnuto od strane vlasti, zbog nedostatka volje te da se zbog preboljenja virusa planira cijepiti kada mu istekne COVID potvrda.

¹ Grafikon 21 prikazuje odgovore isključivo onih studenata čiji je odgovor na pitanje „Jeste li se cijepili protiv virusa COVID-19?“ glasilo: NE.

²Grafikon 22: Razlog zbog kojeg su se studenti cijepili protiv COVID-19 virusa

22) Razlog zbog kojeg ste se cijepili je:

33 odgovora

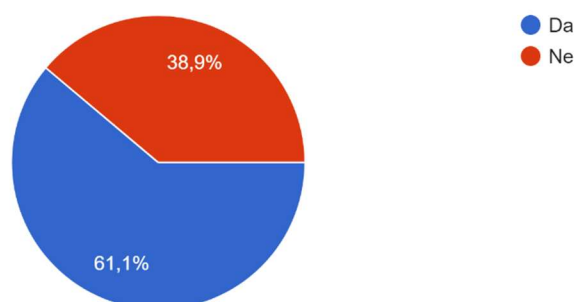

Oko razloga zašto su se cijepili protiv virusa COVID-19, studenti su poprilično složni. Naime, 20 studenata (60,6%) navodi da su pristali na cijepljenje kako bi dobili važeću COVID potvrdu. Sljedeći razlog je zbog zaštite zdravlja bliskih osoba, a takav odgovor dalo je 14 studenata (42,4%). 13 studenata (39,4%) pristalo je na cijepljenje radi zaštite vlastitog zdravlja. 1 osoba (3%) navodi da je primila cjepivo radi posla, a 2 osobe (6%) navode da se nisu cijepile.

Grafikon 23: Preporuka cijepljenja protiv COVID-19 virusa bliskim osobama

23) Biste li svojim bližnjima preporučili cijepljenje protiv COVID-19?

54 odgovora

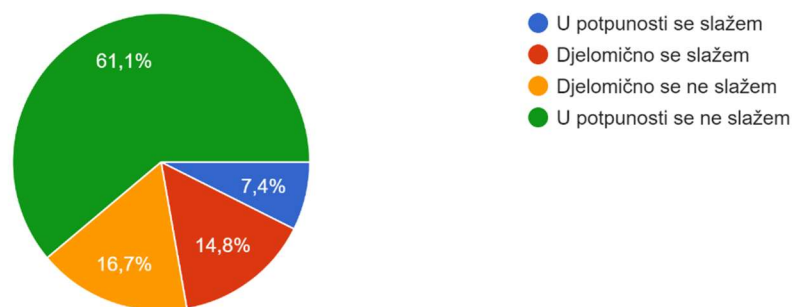

² Grafikon 22 prikazuje odgovore isključivo onih studenata čiji je odgovor na pitanje „Jeste li se cijepili protiv virusa COVID-19?“ glasilo: DA.

Na pitanje „Biste li svojim bližnjima preporučili cijepljenje protiv COVID-19 virusa, 33 studenta (61,1%) navodi kako bi cijepljenje preporučili bližnjima, dok 21 osoba (38,9%) ne preporuča cijepljenje svojim bližnjima.

Grafikon 24: COVID potvrda kao alat za sprječavanje širenja zaraze od bolesti COVID-19

24) COVID potvrda je dobar alat za sprječavanje širenja zaraze od bolesti COVID-19.
54 odgovora

Da je COVID potvrda dobar alat za sprječavanje širenja zaraze od bolesti COVID-19 u potpunosti se slažu 4 studenta (7,4%), a 8 studenata (14,8%) djelomično se slaže s navedenim. Najveći broj studenata, njih 33 (61,1%) u potpunosti se ne slaže da je COVID potvrda dobar alat za sprječavanje širenja zaraze od bolesti COVID-19, dok se njih 9 (16,7%) djelomično ne slaže s navedenom tvrdnjom.

Grafikon 25: *Upoznatost sa slučajem zabrane nastupa tenisača Novaka Đokovića na Australian Open-u zbog izostanka potvrde o cijepljenju protiv bolesti COVID-19*

25) Jeste li upoznati sa slučajem zabrane nastupa tenisača Novaka Đokovića na Australian Open-u zbog izostanka potvrde o cijepljenju protiv bolesti COVID-19?

54 odgovora

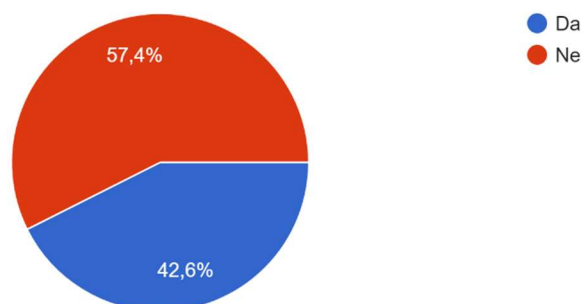

Svi ispitanici studenti upoznati su sa slučajem zabrane nastupa tenisača Novaka Đokovića na Australian Open-u zbog izostanka potvrde o cijepljenju protiv bolesti COVID-19.

Grafikon 26: *Zabrana nastupa na Australian Open-u Novaku Đokoviću kao izravna diskriminacija*

26) Smatrate li zabranu nastupa na Australian Open-u Novaku Đokoviću zbog ne-cijepljenja protiv bolesti COVID-19 izravnom diskriminacijom prema Novaku Đokoviću?

54 odgovora

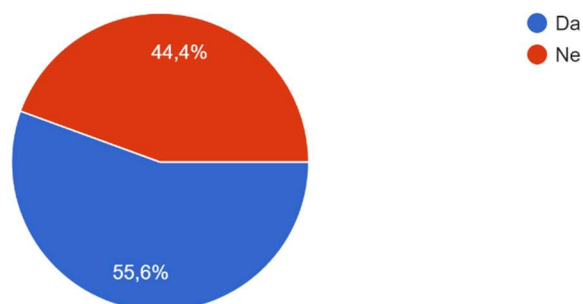

31 student (57,4%) zabranu nastupa na Australian Open-u radi ne-cijepljenja protiv bolesti COVID-19 vidi kao izravnu diskriminaciju prema Novaku Đokoviću, dok se 23 studenata (42,6%) ne slaže s mišljenjem da je Novak Đoković izravno diskriminiran radi ne-cijepljenja.

Grafikon 27: Uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima kao oblik diskriminacije sportaša

27) Smatrate li da je uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima oblik diskriminacije sportaša?

54 odgovora

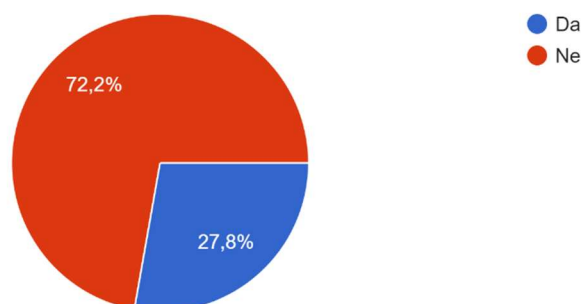

30 studenata (55,6%) uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima vidi kao oblik diskriminacije sportaša, dok se s ovom tvrdnjom ne slaže 24 studenata (44,4%).

Grafikon 28: Podrška za uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 kao uvjet za sudjelovanje na sportskim natjecanjima

28) Podržavate li uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 kao uvjet za sudjelovanje na sportskim natjecanjima?

54 odgovora

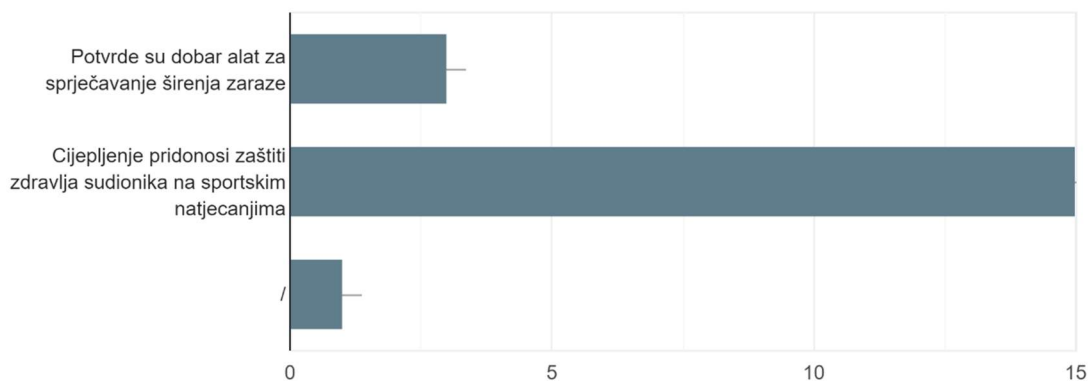

Većina ispitanih studenata, njih 39 (72,2%) ne podržava uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 kao uvjet za sudjelovanje na sportskim natjecanjima, dok 15 studenata (27,8%) podržava uvođenje potvrda o cijepljenju.

³Grafikon 29: Razlog zbog kojeg studenti podržavaju potvrdu o cijepljenju protiv COVID-19 bolesti na sportskim natjecanjima

29) Podržavam uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima jer smatram da:

17 odgovora

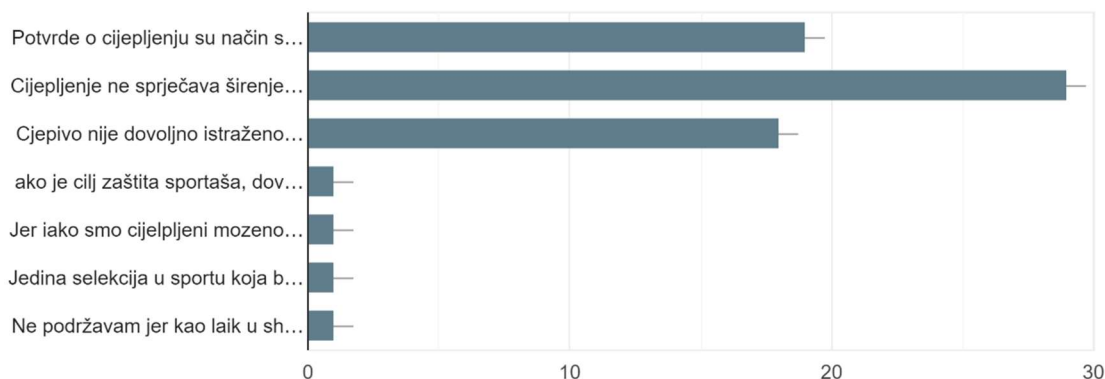
Od ukupnog broja studenata koji podržavaju uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima, čak 88,2% studenata (15) uvođenje podržava jer smatraju da cijepljenje pridonosi zaštiti zdravlja sudionika na sportskim natjecanjima, a 17,3% (3) potvrde podržava jer smatraju da su one dobar alat za sprječavanje širenja zaraze. Jedna osoba nije izrazila svoje mišljenje.

³ Grafikon 29 prikazuje odgovore isključivo onih studenata čiji je odgovor na pitanje „Podržavate li uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 kao uvjet za sudjelovanje na sportskim natjecanjima?“ glasilo: DA

⁴Grafikon 30: Razlog zbog kojeg studenti ne podržavaju potvrdu o cijepljenju protiv COVID-19 bolesti na sportskim natjecanjima

30) Ne podržavam uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima jer smatram da:

43 odgovora

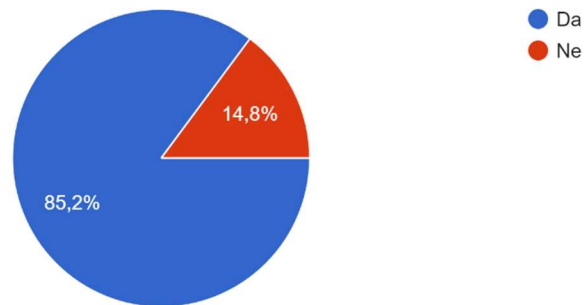
Što se tiče razloga zašto ne podržavaju uvođenje potvrda o cijepljenju protiv COVID-19 bolesti na sportskim natjecanjima, najveći broj studenata, njih 29 (67,4%) kao razlog navodi to što cijepljenje ne sprječava širenje zaraze. Idući razlog, kojeg navodi 19 studenata (44,2%) je mišljenje da su potvrde o cijepljenju načina segregacije sportaša. 18 studenata (41,9%) smatra da cjepivo nije dovoljno istraženo te da nuspojave cijepljenja mogu biti opasne po zdravlje vrhunskih sportaša. Po jedna osoba (2,3%) kao razlog navodi: „ako je cilj zaštita sportaša, dovoljno je testiranje“, „iako smo cijelpljeni, možemo se zaraziti COVID-om i prenijeti ga“, „jedina selekcija u sportu koja bi se trebala gledati je rezultat, odnosno je li norma zadovoljena ili ne“ te „ne podržavam jer kao laik u shvaćanju medicine znam da je trenutno cjepivo više usmjereno na smanjenje simptoma zaražene osobe, nego na sprječavanje širenja zaraze“.

⁴ Grafikon 30 prikazuje odgovore isključivo onih studenata čiji je odgovor na pitanje „Podržavate li uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 kao uvjet za sudjelovanje na sportskim natjecanjima?“ glasio: NE

Grafikon 31: Kolegij "Bioetika sporta" kao sastavni dio studijskih programa Kinezioloških fakulteta u Hrvatskoj

31) Smatrate li da kolegij „Bioetika sporta“ treba biti sastavni dio studijskog programa Kinezioloških fakulteta u Hrvatskoj?

54 odgovora

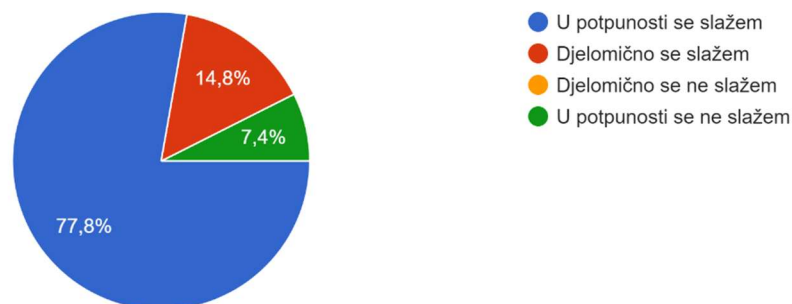

46 studenata (85,2%) smatra da bi kolegij „Bioetika sporta“ trebao biti sastavni dio studijskog programa Kinezioloških fakulteta u Hrvatskoj, dok njih 8 (14,8%) smatra da ne bi trebao biti dio studijskog programa.

Grafikon 32: Pomoć kolegija "Bioetika sporta" u razumijevanju problematike diskriminacije u sportu te razumijevanju bioetičkih problema u sportu

32) Sadržaj kolegija „Bioetika sporta“ pomogao mi je u razumijevanju problematike diskriminacije sportaša u sportu, te mi je pomogao u razumijevanju bioetičkih problema prisutnih u sportu.

54 odgovora

Da im je kolegij „Bioetika sporta“ pomogao u razumijevanju problematike diskriminacije sportaša u sportu te u razumijevanju bioetičkih problema prisutnih u sportu, u potpunosti se slažu 42 studenta (77,8%), dok se 8 studenata (14,8%) djelomično slaže s navedenom tvrdnjom.

4 studenta (7,4%) u potpunosti se ne slažu da im je kolegij „Biotika sporta“ pomogao u razumijevanju navedenih pojmova.

6. RASPRAVA

Ovo istraživanje na objektivan način daje uvid u stajalište studenata diplomskih studija Kineziološkog fakulteta Osijek o problemu diskriminacije u sportu. Rezultati istraživanja nisu u potpunosti potvrdili zadane hipoteze. Potvrđene su četiri hipoteze, dok je jedna odbačena.

Prva potvrđena hipoteza (H1) jest da je velika većina studenata diplomskih studija Kineziološkog fakulteta Osijek upoznata s pojmom „diskriminacija“. Od ukupnog broja ispitanih studenata, 20,4% studenata malo poznaje temu diskriminacije, dok je preostalih 79,6% detaljnije upoznato s ovom temom. Takav rezultat je i očekivan, budući da je tema diskriminacije često spominjana, kako u stručnoj literaturi, tako i putem televizora, interneta i društvenih mreža, a to su najrasprostranjeniji kanali izvora informacija.

Sljedeća potvrđena hipoteza (H2) jest da je velika većina studenata upoznata s pojmom „transrodnost“. Naime, od ukupnog broja ispitanih studenata, više od 96% odgovorilo je da je upoznato s ovom, danas aktualnom temom. Također je ispitano njihovo mišljenje o mogućnosti promjene biološkog spola hormonskim terapijama i kirurškim putem, oko čega su studenti bili podijeljeni. Točnije, većina studenata smatra da se biološki spol može tek djelomično promijeniti hormonskim terapijama i kirurškim putem. Pitanje roda i spola stručnjaci već dugo istražuju, ali se znanstveni pristupi ovoj temi razlikuju. Dok neki smatraju kako su karakteristike ponašanja urođene, drugi smatraju da su one naučene, a ne urođene. Zanimljiva je i činjenica da unatoč mogućnostima promjene ponašanja ili fizičkih karakteristika, odnosno izgleda, transrodne osobe ne mogu promijeniti podatke navedene u rodnom listu.

To nas vodi do iduće potvrđene hipoteze (H3) koja navodi kako većina studenata diplomskog studija Kineziološkog fakulteta u Osijeku smatra nepravednim natjecanje transrodnih žena u ženskoj kategoriji. Dakle, svega 9,3% ispitanih studenata smatra da je u redu da se transrodne žene natječu u ženskoj kategoriji. Nasuprot tome, 79,6% ispitanih studenata smatra da bi se transrodne žene trebale natjecati u zasebnoj kategoriji za transrodne sportašice.

Iduća potvrđena hipoteza (H5) jest da je kolegij „Bioetika sporta“ pomogao studentima Kineziološkog fakulteta u Osijeku u razumijevanju bioetičkih problema, uključujući i problem

različitih vrsta diskriminacije u sportu. Detaljnije, 93% ispitanih studenata smatra se kako im je pohađanje kolegija „Bioetika sporta“ pomogao u razumijevanju navedene problematike, a također i većina studenata smatra da bi on trebao biti sastavni dio studijskog programa Kinezioloških fakulteta u Hrvatskoj.

Jedina hipoteza koja nije potvrđena odnosi se na pitanje pandemije COVID-19 virusa. Naime, hipoteza (H4) koja nije potvrđena navodi kako se većina studenata diplomskog studija Kineziološkog fakulteta u Osijeku izjašnjava kako zabrana sudjelovanja na sportskim natjecanjima bez važeće potvrde o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 nije diskriminacija te podržava uvođenje COVID potvrda na sportskim natjecanjima. Suprotno od ove pretpostavke, većina studenata se slaže da je uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima oblik diskriminacije sportaša. Također, 78% ispitanih studenata navodi kako COVID potvrdu ne vidi kao dobar alat sprječavanje zaraze od bolesti COVID-19, tako da po mišljenju studenata COVID potvrda i potvrda o cijepljenju ne bi trebale biti dio kriterija po kojima se sportaši vrednuju. Sukladno tome, studenti ne podržavaju uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 kao uvjet za sudjelovanje na sportskim natjecanjima.

7. ZAKLJUČAK

Sport se kroz vrijeme usadio u kulturu suvremenog društva, a njegova značajnost prepoznata je od davnina. Kroz sport se promoviraju vrline čovjeka, poput poštovanja, morala, dosljednosti te pravednosti. Iako se pojam sporta povezuje prvenstveno sa čovjekovim vrlinama, također dolazi i do situacija koje krše moralne norme sporta.

Jedno od temeljnih načela svakog civiliziranog društva je načelo jednakosti, kojim se potvrđuje mišljenje da su svi ljudi jednaki u svojim pravima te da su vrijedni jednakog i dostojnog tretiranja, neovisno o njihovim međusobnim razlikama. Međutim, često je javlja problem diskriminacije, odnosno onemogućavanja ostvarenja prava pojedinca, čim se ujedno narušava njegovo dostojanstvo. Problem diskriminacije stoljećima se provlači kroz ljudsko društvo, a sa razvojem društva i modernizacijom pojavili su se i novi oblici diskriminacije na koje treba obratiti pozornost.

Cilj ovog rada bio je ispitati stavove studenata diplomskih studija Kineziološkog fakulteta u Osijeku o problemu diskriminacije u sportu. Korišten je upitnik „Novi oblici diskriminacije u sportu“. Dobiveni rezultati pokazali su da su studenti Kineziološkog fakulteta u Osijeku upoznati s problemom diskriminacije u sportu. Studenti su izrazili svoje mišljenje po pitanju natjecanja transrodnih žena u ženskom sportu te o uvođenju potvrde o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima. Osim toga, studenti su izrazili suglasnost da im je kolegij „Bioetika sporta“ pomogao u razumijevanju različitih oblika diskriminacije u sportu.

8. LITERATURA

- 1) Ausopen.com, (2022). *United by Play: AO 2022 by the numbers*. Dostupno na: <https://ausopen.com/articles/news/united-play-ao-2022-numbers> (Pristupljeno 4. rujna, 2022)
- 2) Bačić, P. (2021). *Corona ante portas i „ustav izvanrednog stanja“ u aktualnoj politici i pravu sporta*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, Vol. 58, 1/2021, str. 105-120.
- 3) Bilić, A. (2007). *Diskriminacija u europskom radnom pravu*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 44 (3-4), 557-572. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/31657>
- 4) Brkljačić, M., Caput – Jogunica, R., Jukić, G., Ozmec, J. (2015). *Publikacija „živjeti fair play“*. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske
- 5) Burrow, G. (2020). *The Economic Impact of COVID-19 on US Sports*. Dostupno na: <https://www.economicmodeling.com/2020/05/28/the-economic-impact-of-covid-19-on-us-sports-up-to-92-6k-lost-every-minute/> (pristupljeno 1. rujna 2022.)
- 6) Connell, R.W. (1995). *Gender and Power: Society, the Persona and Sexual Politics*. Cambridge, Polity
- 7) Giddens, A. (2007). *Sociologija*. Nakladni zavod Globus. Zagreb
- 8) Gq.com. The Strange Saga of Novak Djokovic's Australian Open COVID Ban. Dostupno na: <https://www.gq.com/story/novak-djokovic-tennis-australian-open-covid-19-ban-explained> (pristupljeno 01. rujna 2022.)
- 9) Hadžikadunić A., Turković S., Tabaković M. (2013). *Teorija sporta sa osnovama tjelesnih aktivnosti specijalne namjene*. Univerzitet u Sarajevu Fakultet sporta i tjelesnog odgoja.
- 10) Haralambos M., Holborn M. (2022). *Sociologija teme Teme i perspektive*. Golden marketing, Zagreb
- 11) Hosta Milan. *Etika sporta. Manifest za 21. stoljeće*, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Ljubljana, 2007. str 60.
- 12) Huizinga, J. (1970). *Homo ludens. O podrijetlu kulture u igri*, Matica hrvatska.
- 13) International Fair Play Committee. *The Essence of Fair Play*, dostupno na <http://www.fairplayinternational.org/what-is-fair-play-> (pristupljeno 01. rujna 2022.)
- 14) Krnjaic, S. (2020). *The Impact of the Covid Crisis on the Sport Industry*. Marbella International University Centre. Dostupno na: <https://miuc.org/impact-covid-crisis-sport-industry/> (pristupljeno 01. rujna 2022.).

- 15) Perman, B. (2011). *Je li sustav sporta pravedan?.* *Jahr*, 2 (1), 172-184. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/68724>
- 16) Renson, R. (2009). Fair play: porijeklo pojma i njegovo značenje u sportu i društvu. *Kinesiology*, 41 (1.), 5-18. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/38485> (pristupljeno 01.rujna 2022.)
- 17) Središnji državni ured za šport. *Odluka o potpori za očuvanje radnih mjesta u sustavu športa pogođenim koronavirusom.* Dostupno na: https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AAA_2020_MINTIS/dokumenti/201105_Odluka_potpore_sport_COVID-19.pdf (pristupljeno 01.rujna 2022.)
- 18) Stoller, R. (1968). *Sex and Gender: On the Development of Masculinity and Femininity.* Science house, New York
- 19) Škerbić, M. M. (2021) *FILozOFIJA SPORta nastanak i razvoj jedne discipline.* Zagreb, Pergamena.
- 20) Škerbić, M.M. i Radenović, S. (2018). Bioetika sporta: prisutnost bioetičkih tema na području filozofije i etike sporta u Hrvatskoj i Srbiji. *Jahr*, 9 (2), 159-184. <https://doi.org/10.21860/j.9.2.2> str. 161-162
- 21) Temkov, K. (2009). *Dvije osnovne značajke sporta.* *Filozofska istraživanja*, 29 (3), 437-441. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/46131>
- 22) Vasiljević, S. (2011). *Slično i različito: Diskriminacija u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj.* Zagreb, TIM press.
- 23) Zakon o dopuni Zakona o sportu, NN 47/2020.
- 24) WHO (2020), *Physical activity.* Dostupno na: <https://www.who.int/newsroom/factsheets/detail/physical-activity> (pristupljeno 01. rujna 2022.)

9. ŽIVOTOPIS

Krešimir Dumančić

Vijenac lipa 22, 31000 Osijek | 097 6644 793 | kreso_cno@hotmail.com

• Sažetak

- pouzdana, odgovorna, ambiciozna i komunikativna osoba
- profesionalni cilj: daljnja edukacija i usavršavanje
- spreman na timski rad uz želju za napredovanjem u vlastitoj karijeri

• Obrazovanje

• I. GIMNAZIJA OSIJEK

2006./2007. – 2009./2010.

• KINEZIOLOŠKI FAKULTET OSIJEK, BACC.KIN.

2017./2018. – 2019./2020. – prvostupnik kineziologije, smjer Fitness i rekreacija

• KINEZIOLOŠKI FAKULTET OSIJEK, MAG.KIN.

2020./2021. – danas – magistar kineziologije, smjer Kineziološka edukacija

• Znanja i vještine

Radom na poziciji rukometnog trenera stekao sam iskustvo rada sa djecom. Vođenjem grupa od 30-40 djece različitih dobnih skupina i različitih motoričkih i funkcionalnih sposobnosti, naučio sam sinkronizirati radnu skupinu te ih usmjeriti ka obavljanju različitih zadataka.

Kroz studiranje i rad stekao sam radnu etiku, kao i organizacijske vještine. Studentskim poslovima na pozicijama agenta u pozivnom centru te korisničkoj podršci, razvio sam vještine aktivnog slušanja, komunikacijske te prodajne vještine. Osim toga, stekao sam sklonost ka timskom radu, učinkovitu pismenu i verbalnu komunikaciju te poznavanje MS Office paketa.

• Iskustvo

• TRENER U11 SELEKCIJE U RUKOMETNOM KLUBU TENJA | 2021.-DANAS

• TRENER U RUKOMETNOJ AKADEMIJI OSIJEK | RK OSIJEK | 2020.-2021.

- Vođenje grupa djece različitih dobnih skupina, sastavljanje plana i programa treninga, sastavljanje trenažnih vježbi i zadataka prilagođenih mlađim dobnim skupinama,

prilagođavanje elementarnih igara za stariju vrtićku i mlađu školsku dob djece sustavu treninga, prilagođavanje trenažnih operatora motoričkim i funkcionalnim sposobnostima djece, rad u homogeniziranim radnim skupinama, organizacija odlazaka na službena natjecanja, svakodnevna komunikacija s djecom i roditeljima.

• **PRODAJNI PRESTAVNIK | DECATHLON | 2022.-DANAS**

- Rad u poslovnici, online kupovina, rad u skladištu, komunikacija s kupcima

• **AGENT U POZIVNOM CENTRU | OPTIMA TELEKOM | 2015.-2016.**

- Komunikacija sa klijentima, prodaja telekomunikacijskih usluga, korisnička podrška te osiguravanje visoke razine zadovoljstva klijenata.

• **AGENT U POZIVNOM CENTRU | STUDIO MODERNA | 2017.-2018., 2021.**

- Komunikacija sa klijentima, prezentacija proizvoda i usluga, administrativni poslovi
-

• **Strani jezici:**

- Engleski jezik (aktivno korištenje u govoru i pismu)

• **Vozačka dozvola B kategorije**

10. PRILOZI

Prilog 1: Popis grafikona

Grafikon 1: Spol	17
Grafikon 2: Godina studija.....	17
Grafikon 3: Upoznatost s pojmom diskriminacije u sportu	18
Grafikon 4: Razina poznavanja teme diskriminacije u sportu	19
Grafikon 5: Izvori informacija o diskriminaciji u sportu.....	19
Grafikon 6: Upoznatost s pojmovima roda i spola	20
Grafikon 7: Upoznatost s pojmom transrodnosti	20
Grafikon 8: Izvor informacija o transrodnosti	21
Grafikon 9: Mišljenje o mogućnosti promjene biološkog spola hormonskim terapijama i kirurškim operacijama.....	21
Grafikon 10: Kategorija u kojoj se trebaju natjecati transrodne sportašice	22
Grafikon 11: Kategorija u kojoj se trebaju natjecati transrodni sportaši	23
Grafikon 12: Mišljenje o medijskoj zastupljenosti sportašica u odnosu na sportaše	23
Grafikon 13: Mišljenje o medijskoj zastupljenosti sportašica	24
Grafikon 14: Mišljenje o diskriminaciji sportašica u pogledu visine plaće i turnirskih nagrada u odnosu na sportaše	25
Grafikon 15: Mišljenje o financijskoj jednakosti u visini plaća između sportaša i sportašica.....	25
Grafikon 16: Uvjeti treniranja paraolimpijaca i paraolimpijki u odnosu na olimpijce i olimpijke.....	26
Grafikon 17: Razina pomoći koji paraolimpijci i paraolimpijke dobivaju od države i olimpijskog saveza	26
Grafikon 18: Mišljenje o diskriminaciji paraolimpijaca i paraolimpijki u odnosu na ostale sportaše u pogledu visine plaće, medijske zastupljenosti i uvjeta treniranja	27
Grafikon 19: Preboljenje COVID-19 virusa	28
Grafikon 20: Cijepljenje protiv COVID-19 virusa	28
Grafikon 21: Razlog zbog kojeg se studenti nisu cijepili protiv virusa COVID-19.....	29
Grafikon 22: Razlog zbog kojeg su se studenti cijepili protiv COVID-19 virusa	30
Grafikon 23: Preporuka cijepljenja protiv COVID-19 virusa bliskim osobama	30
Grafikon 24: COVID potvrda kao alat za sprječavanje širenja zaraze od bolesti COVID-19.....	31

Grafikon 25: Upoznatost sa slučajem zabrane nastupa tenisača Novaka Đokovića na Australian Open-u zbog izostanka potvrde o cijepljenju protiv bolesti COVID-19	32
Grafikon 26: Zabrana nastupa na Australian Open-u Novaku Đokoviću kao izravna diskriminacija	32
Grafikon 27: Uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima kao oblik diskriminacije sportaša	33
Grafikon 28: Podrška za uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 kao uvjet za sudjelovanje na sportskim natjecanjima	33
Grafikon 29: Razlog zbog kojeg studenti podržavaju potvrdu o cijepljenju protiv COVID-19 bolesti na sportskim natjecanjima	34
Grafikon 30: Razlog zbog kojeg studenti ne podržavaju potvrdu o cijepljenju protiv COVID-19 bolesti na sportskim natjecanjima	35
Grafikon 31: Kolegij "Bioetika sporta" kao sastavni dio studijskih programa Kinezioloških fakulteta u Hrvatskoj	36
Grafikon 32: Pomoć kolegija "Biotika sporta" u razumijevanju problematike diskriminacije u sportu te razumijevanju bioetičkih problema u sportu	36

Prilog 2: Upitnik „Novi oblici diskriminacije u sportu“

Uvodna pitanja prema kojima grupiram studente:

- 1) Spol:
 - a) Muško
 - b) Žensko

- 2) Godina studija:
 - a) prva godina diplomskog studija
 - b) druga godina diplomskog studija

- 3) Jeste li upoznati s pojmom diskriminacije u sportu?
 - a) Upoznat/a sam
 - b) Nisam upoznat/a

- c) Nisam siguran/a
- 4) Koliko dobro poznajete temu diskriminacije u sportu?
- a) Ne poznajem temu diskriminacije u sportu
 - b) Malo poznajem temu diskriminacije u sportu
 - c) Dobro poznajem temu diskriminacije u sportu
 - d) Vrlo dobro poznajem temu diskriminacije u sportu
 - e) Odlično poznajem temu diskriminacije u sportu
- 5) O diskriminaciji u sportu se informiram putem:
- a) Televizije
 - b) Radija
 - c) Društvenih mreža
 - d) Interneta
 - e) Knjiga, časopisa, znanstvenih radova
 - f) Studija ili studiranja
 - g) Ostalo: _____
- 6) Jeste li upoznati sa pojmovima roda i spola?
- a) Upoznat/a sam
 - b) Nisam upoznat/a
 - c) Nisam siguran/a
- 7) Jeste li upoznati sa pojmom transrodnosti?
- a) Upoznat/a sam
 - b) Nisam upoznat/a
- 8) Za transrodnost sam prvi puta čuo/la u:
- a) osnovnoj školi
 - b) srednjoj školi
 - c) na fakultetu
 - d) ostalo: _____

9) Znete li razliku između pojma transrodna osoba i transvestit/transvestitkinja?

- a) Da
- b) ne

10) Smatrate li da je moguće promijeniti biološki spol hormonskim terapijama i kirurškim operacijama?

- a) Da
- b) Ne
- c) djelomično

11) Prema Vašem mišljenju, transrodne sportašice trebaju se natjecati u:

- a) Ženskom sportu
- b) Muškom sportu
- c) Zasebnoj kategoriji za transrodne sportaše-sportašice
- d) ostalo: _____

12) Prema Vašem mišljenju, transrodni sportaši trebaju se natjecati u:

- a) Muškom sportu
- b) Ženkom sportu
- c) Zasebnoj kategoriji za transrodne sportaše-sportašice
- d) Ostalo: _____

13) Jeste li preboljeli COVID-19?

- a) Da
- b) Ne

14) Jeste li se cijepili protiv virusa COVID-19?

- a) Da
- b) Ne

Ukoliko je Vaš odgovor NE, nastavite sa idućim pitanjem. Ukoliko je Vaš odgovor DA, prebacite se na 20. pitanje.

15) Razlog zbog kojeg se niste cijepili je:

- a) Nepovjerenje u nadležne institucije zadužene za borbu protiv pandemije COVIDA-19
- b) Nedovoljna učinkovitost cjepiva
- c) rizik od cjepiva zbog komorbiditeta
- d) Smatram da je moj prirodni imunitet dovoljno jak jer sam zdrava i mlada osoba
- e) Ostalo: _____

16) Razlog zbog kojeg ste se cijepili je:

- a) Zbog zaštite vlastitog zdravlja
- b) Zbog zaštite zdravlja bliskih osoba
- c) dobivanje važeće COVID potvrde
- d) ostalo: _____

17) Biste li svojim bližnjima preporučili cijepljenje protiv COVID-19? Kratko obrazložite svoj odgovor.

- a) Da, _____
- b) Ne, _____

18) COVID potvrda je dobar alat za sprječavanje širenja zaraze od bolesti COVID-19.

- a) U potpunosti se slažem
- b) Djelomično se slažem
- c) Djelomično se ne slažem
- d) U potpunosti se ne slažem

19) Jeste li upoznati sa slučajem zabrane nastupa tenisača Novaka Đokovića na Australian Open-u zbog izostanka potvrde o cijepljenju protiv bolesti COVID-19?

- a) Upoznat/a sam
- b) Nisam upoznat/a

20) Smatrate li zabranu nastupa zbog neimanja potvrde o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 izravnom diskriminacijom prema Novaku Đokoviću?

- a) Da
- b) Ne

21) Smatrate li da je uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima oblik diskriminacije sportaša?

- a) Da
- b) Ne

22) Podržavate li uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 kao uvjet za sudjelovanje na sportskim natjecanjima?

- a) Da
- b) Ne

Ukoliko je Vaš odgovor DA, nastavite sa idućim pitanjem. Ukoliko je Vaš odgovor NE, prebacite se na 24. pitanje.

23) Podržavam uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima jer smatram da:

- a) Potvrde su dobar alat za sprječavanje širenja zaraze
- b) Cijepljenje pridonosi zaštiti zdravlja sudionika na sportskim natjecanjima
- c) Ostalo: _____

24) Ne podržavam uvođenje potvrda o cijepljenju protiv bolesti COVID-19 na sportskim natjecanjima jer smatram da:

- a) Potvrde o cijepljenju su način segregacije sportaša
- b) Cijepljenje ne sprječava širenje zaraze
- c) Cjepivo nije dovoljno istraženo te nuspojave cijepljenja mogu biti opasne po zdravlje vrhunskih sportaša
- d) Ostalo: _____

25) Smatrate li da kolegij „Bioetika sporta“ treba biti sastavni dio kurikuluma Kinezioloških fakulteta u Hrvatskoj?

- a) Da
- b) Ne

26) Sadržaj kolegija „Bioetika sporta“ pomogao mi je u razumijevanju problematike diskriminacije sportaša u sportu.

- a) Slažem se u potpunosti
- b) Djelomično se slažem
- c) Djelomično se ne slažem
- d) U potpunosti se ne slažem